

**Noves alternatives per gestionar
els drets d'autoria en la difusió de continguts.
Les llicències de Creative Commons**

Ignasi Labastida i Juan

Generalitat de Catalunya
Escola d'Administració Pública
de Catalunya

Noves alternatives per gestionar els drets d'autoria en la difusió de continguts.

Les llicències de Creative Commons

Col·lecció «Manuals i Formularis», 17

Ignasi Labastida i Juan

**Noves alternatives per gestionar
els drets d'autoria en la difusió de continguts.
Les llicències de Creative Commons**

Barcelona, 2008

Generalitat de Catalunya
**Escola d'Administració Pública
de Catalunya**

Labastida i Juan, Ignasi, 1970-

Noves alternatives per gestionar els drets d'autoria en la difusió de continguts : les llicències de Creative Commons. (Manuals i formularis ; 17)

Bibliografia

ISBN 978-84-393-7679-8

I. Escola d'Administració Pública de Catalunya II. Títol III. Col·lecció: Manuals i formularis ; 17

1. Llicències de drets d'autor 2. Drets d'autor Recursos electrònics

347.78:681.3

Reconeixement-No comercial-Compartir amb la mateixa llicència 2.5 Genèrica

Sou lliure de:

copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra

fer-ne obres derivades

Amb les condicions següents:

Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el llicenciador (però no d'una manera que suggereixi que us donen suport o que rebeu suport per l'ús que feu de l'obra).

No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra per a finalitats comercials.

Compartir amb la mateixa llicència. Si altereu o transformeu aquesta obra, o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb una llicència idèntica a aquesta.

- Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clar els termes de la llicència de l'obra.
- Alguna d'aquestes condicions pot no aplicar-se si obteniu el permís del titular dels drets d'autor.
- No hi ha res en aquesta llicència que menyscabi o restringeixi els drets morals de l'autor.

Els drets derivats d'usos legítims o altres limitacions reconegudes per llei no queden afectats per l'anterior

Això és un resum del text legal de la llicència completa:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>

A fi de contribuir a una major sostenibilitat ambiental l'Escola d'Administració Pública de Catalunya ha imprès aquest llibre en paper reciclat i l'ha posat a disposició lliure a la seva pàgina web (www.eapc.cat)

© 2008, Ignasi Labastida i Juan

D'aquesta edició:

© 2008, Escola d'Administració Pública de Catalunya

Primera edició: gener de 2008

ISBN: 978-84-393-7679-8

Dipòsit legal:

Disseny gràfic i composició: Dotstation, SL

Impressió: Gráficas Salas

*La millor arma d'una dictadura és el secretisme,
la millor arma d'una democràcia és l'obertura.*

Niels Bohr, físic danès (1885-1962)

Sumari

Introducció	9
Capítol 1. La propietat intel·lectual i els drets d'autor	13
1.1. Breu història de la propietat intel·lectual	17
1.2. La Llei de propietat intel·lectual espanyola	19
1.2.1. Els drets morals i els drets d'explotació	19
1.2.2. Les excepcions o limitacions als drets d'autor	21
1.3. El <i>copyright</i>	25
Capítol 2. Creative Commons i el seu sistema de llicències	27
2.1. Breu història de Creative Commons	30
2.1.1. El cas Eldred	30
2.1.2. El projecte de les llicències	31
2.2. L'arribada de les llicències a l'Estat espanyol	33
2.3. Les llicències de Creative Commons	36
2.3.1. Tipus de llicències estàndard	38
2.3.2. La versió 3.0 de les llicències	39
2.3.3. Altres llicències de Creative Commons	41
2.4. Semblances d'altres llicències amb les llicències de Creative Commons...	43
2.4.1. La llicència de Documentació Lliure de GNU	43
2.4.2. La llicència Art Libre	44
2.4.3. La llicència Aire Incondicional	45
2.4.4. Problemes d'interoperabilitat	46
2.5. Casos judicials	48
2.6. Altres projectes de Creative Commons	50

Capítol 3. Aplicacions de les llicències a continguts culturals	53
3.1. L'expressió literària	56
3.2. L'expressió visual	59
3.3. L'expressió musical	63
3.3.1. El projecte pilot de Buma-Stemra	66
Capítol 4. La presència de Creative Commons en el món acadèmic	69
4.1. L'ús de les llicències de Creative Commons en materials docents	72
4.2. L'ús de les llicències de Creative Commons en l'àmbit de la recerca	76
Capítol 5. Les llicències de Creative Commons i l'Administració pública	83
5.1. Iniciatives públiques a Catalunya	89
Capítol 6. Exemples d'aplicació de les llicències	91
Conclusions. Què ens espera al futur?	119
Bibliografia	124

Introducció

En els darrers anys els continguts han esdevingut el principal protagonista en el desenvolupament de la xarxa. El nombre de continguts s'ha incrementat de manera exponencial i a vegades ens és difícil trobar-los. Tanmateix, un cop hem trobat un material ens podem trobar amb un inconvenient no desitjat. Només tenim permís per visualitzar-lo o accedir-hi. La nostra cerca es pot acabar aquí. Accedir-hi lliurement a un document sense haver d'abonar res o demanar permís no ens atorga carta blanca per fer el que vulguem, ans al contrari.

Seria convenient començar aquest llibre dient que tot allò que trobem a la xarxa lliure d'indicacions legals no vol dir que estigui disponible per fer-ne el que vulguem. Si no es diu res, contràriament al que pensa molta gent, s'entén que cal permís per emprar aquella obra més enllà del que les lleis ens permeten. No dir res vol dir *Tots els drets reservats*. Quins drets? Els drets dels autors sobre les seves obres, les seves creacions. Els drets a explotar una obra, és a dir, reproduir-la, distribuir-la, transformar-la o fer-ne una comunicació pública.

Aquest fet cal tenir-lo en compte no només a l'hora d'accedir a un contingut digital a la xarxa, sinó també a l'hora de difondre un contingut ja que, a vegades per desconeixement, podem equivocar-nos no indicant res tot i voler que les nostres obres quedin a disposició del públic per ser utilitzades lliurement.

L'objectiu d'aquest llibre és presentar una alternativa a la difusió tradicional reservant-se tots els drets, una alternativa de gestió de drets més flexible. Aquesta alternativa és el sistema de llicències de Creative Commons que aquest any celebra el seu cinquè aniversari i el tercer a casa nostra. Durant aquests anys, aquest sistema ha esdevingut una alternativa real i legal per a aquells creadors que han cregut que no els calia reservar-se tots els drets. Les llicències de Creative Commons són actualment una eina legal que s'ha estès per la xarxa i pel món mitjançant l'adaptació d'uns textos nascuts als EUA. Però, a més, s'ha demostrat la seva validesa no només per a formats digitals, sinó també en formats tradicionals com el paper o el disc compacte.

Una de les raons de l'èxit d'aquestes llicències ha estat el fet de donar una resposta clara i real a les campanyes de sobreprotecció de la propietat intel·lectual impulsades des de sectors de la societat més interessats en els drets que en els autors. Sectors que volen mantenir antics models de negoci que sovint xoquen amb la realitat, especialment amb el que ens ofereix la tecnologia actual. Aquest enfrontament no és nou

sinó que, de fet, es repeteix cada cop que apareix una innovació. El que succeeix és que les reformes legals necessàries per adaptar-nos a la nova realitat no arriben a temps i moltes vegades van en direcció contrària a l'avanç tecnològic. Així, ens trobem amb reformes que restringeixen usos que en el món analògic estaven permesos i, en canvi, en el món digital poden esdevenir il·legals sense una autorització expressa.

Paral·lelament a aquest increment en les restriccions d'ús s'han engegat accions de sensibilització a favor de les obres, els drets i els autors que han esdevingut campanyes en què es criminalitza de manera indiscriminada qualsevol usuari de la xarxa. Són campanyes amb un gran component demagògic i amb un objectiu clar: infondre por entre la societat amb la propietat intel·lectual.

Sortosament, la resposta ha estat que el debat sobre la propietat intel·lectual s'estengui a tota la societat i que molts autors no se sentin identificats amb aquestes campanyes. És per això que han aparegut diversos moviments a favor de fer més accessible la cultura i el coneixement en general. Sobretot, es tracta de moviments que reconeixen els drets dels autors i aposten per exercir-los d'una manera més flexible, permeten un intercanvi de coneixement i la possibilitat d'augmentar la creació. En aquests moviments podem incloure des dels defensors del programari lliure fins als de l'accés obert al coneixement científic, passant per totes les variants de l'anomenat moviment *copyleft*.

Tot i que la majoria d'aquests col·lectius o comunitats no defensen l'abolició de la propietat intel·lectual, sí que és veritat que un dels seus objectius és el de plantejar un debat obert sobre els drets d'autor. I mentre es debat i es reflexiona sobre quin tipus de societat volem construir i quins drets volem protegir i com, es creen eines alternatives per a aquells autors que desitgin exercir els seus drets d'una manera més oberta i flexible.

Així doncs, aquest llibre s'engloba en aquest projecte d'oferir noves eines i alternatives. És un llibre per entendre les llicències de Creative Commons i sistemes similars per difondre continguts de manera oberta tot respectant els drets dels autors. Aquesta obra que ara comenceu a llegir pot ajudar molts autors, però també moltes institucions que difonen materials sense aturar-se a pensar si cal mantenir tots els drets reservats. En moltes ocasions aquesta reserva es fa per inèrcia o per desconeixement. I això és el que vull evitar, que no es coneguin les alternatives.

Per tal d'aconseguir un cert grau didàctic, recullo diversos exemples d'utilització de les llicències en els diferents àmbits de creació, des dels més artístics fins al sector

públic. També presento breument el marc legal en què s'estableixen aquestes llicències, la Llei de propietat intel·lectual que protegeix els drets que tenen els autors envers les seves obres.

El gruix d'aquesta obra està dedicat al sistema de llicències que ofereix Creative Commons, sense oblidar altres llicències similars. També dedico una secció a altres projectes que han aparegut al voltant d'aquesta organització nord-americana que s'ha anat estenent per tot el món. Entre aquests projectes paral·lels cal destacar el de Science Commons, que promou una difusió del coneixement científic molt més oberta i transparent per tal de facilitar que arribi a tota la societat i no quedi reclòs en les elits acadèmiques.

Per acabar el llibre, en el capítol final i com a conclusió, em permeto fer uns apunts de futur amb el risc d'equivocar-me.

Espero que la lectura d'aquesta obra permeti conèixer millor les noves alternatives de difusió i que l'autor, el creador o qui ha de decidir com s'ha de divulgar una obra puguin fer-ho lliurement i de la manera que més els convingui.

**La propietat intel·lectual
i els drets d'autor**

Iniciar un llibre amb un capítol dedicat a temes legals o jurídics pot fer que molts lectors abandonin l'obra només començar i aquesta no és la meua intenció, tot el contrari. No obstant això, cal dir que aquest capítol és necessari com a introducció del marc legal on es mouen les llicències de Creative Commons i similars. Hem de tenir en compte que qualsevol contingut que es genera queda protegit automàticament des del moment de la seva creació i el seu autor adquireix uns drets.

Fins no fa gaire els autors eren considerats una elit o una mena de classe especial, però actualment tots som creadors i, per tant, la propietat intel·lectual ens afecta no només com a usuaris o consumidors d'obres. Per aquesta raó, l'interès per aquests temes ha anat creixent entre la societat. Tots volem conèixer quins drets tenim com a autors i com podem protegir les nostres creacions.

D'altra banda, la facilitat que ofereix la tecnologia actual per reproduir o divulgar una obra ha fet sorgir un debat entre usuaris i titulars del dret sobre què permet la llei i quins usos s'han de restringir. Aquest debat també ha suscitat un augment d'interès per la propietat intel·lectual.

Els continguts, com en qualsevol obra artística, científica o literària, estan protegits per les lleis de propietat intel·lectual i els autors que els han creat en tenen uns drets exclusius per decidir com es divulguen i com es poden utilitzar. Aquests drets són els anomenats drets d'autor, que com veurem a continuació no són iguals a tot arreu.

Cal remarcar que, si bé en un principi la llei reconeixia als autors uns drets sobre les seves obres, actualment hi ha altres col·lectius que intervenen en les creacions i la seva difusió que també tenen reconeguts els seus drets, són els anomenats *drets afins*. És el cas d'editors, productors o artistes, entre d'altres.

Per analitzar les diferències entre les diverses lleis de propietat intel·lectual que hi ha al món caldria començar per explicar que a l'Estat espanyol la propietat intel·lectual no inclou la protecció de marques o invents, la protecció dels quals es regeix mitjançant les lleis de propietat industrial. Cal fer aquesta consideració ja que en alguns estats la propietat intel·lectual també recull aquests casos i pot confondre's l'abast d'algunes lleis en ser comparades.

És important aclarir també què és el *copyright* ja que és un terme molt emprat quan es parla de drets d'autor i propietat intel·lectual. Aquest terme s'usa, principalment al món anglosaxó, per parlar d'aquells drets d'autor que afecten l'explotació d'una obra, és a dir, els drets de reproducció, distribució, transformació i comunicació pública, que

són uns drets exclusius de l'autor que és qui ha de determinar com els vol exercir i en quines condicions els vol cedir o transferir. Com veurem a continuació, moltes lleis sobre propietat intel·lectual reconeixen altres drets, que generalment no són transferibles.

Fins fa poc la propietat intel·lectual era una qüestió reservada a una minoria d'advocats i juristes, però actualment és un tema de debat a la societat que ha sortit dels fòrums especialitzats. En aquest capítol faré una breu visió històrica de les lleis de propietat intel·lectual i analitzaré algun detall de la llei espanyola, que és força similar a altres lleis europees, especialment les de l'Europa continental, que es basen en dos tipus de drets: els drets morals, que són intransferibles, i els drets d'explotació, susceptibles de ser cedits. Aquest repàs de la llei actual ens servirà per poder entendre millor el que signifiquen les llicències lliures i els mecanismes de cessió de drets que inclouen.

1.1. Breu història de la propietat intel·lectual

Es pot considerar que la història de les lleis de propietat intel·lectual modernes comença a principis del segle XVIII al Regne Unit. Els impressors anglesos lluitaven contra els seus col·legues escocesos per les reproduccions no autoritzades que realitzaven. Els anglesos demanaven un dret perpetu a la còpia d'una obra per evitar les còpies elaborades sense el seu permís ni el de l'autor. Com a resposta a aquesta petició, l'any 1710 el Parlament britànic va promulgar la primera llei de *copyright*, l'Estatut d'Anna (*Statute of Anne*),¹ que oferia a l'autor o al propietari d'un llibre un dret exclusiu per imprimir-lo. Tanmateix, aquest dret exclusiu no era perpetu, tal com demanaven els impressors, sinó que tenia una vigència de 14 anys, renovables pel mateix temps, si l'autor continuava viu. Als llibres publicats abans del 1710 se'ls va aplicar un període de 21 anys no renovables. Quan s'acabava aquest període de vigència, qualsevol persona podia imprimir un llibre sense demanar cap autorització.

Aquesta llei no va satisfer del tot els impressors anglesos i varen continuar lluitant per estendre a perpetuïtat el dret exclusiu a imprimir un llibre. Finalment, al 1774 la Cambra dels Lords va mantenir la limitació temporal dels drets i va crear el domini públic, que és la situació en la qual queden les obres quan els drets d'explotació han expirat i, per tant, poden ser explotades lliurement sense cap mena de permís.

Els Estats Units d'Amèrica varen adoptar una llei similar quan es varen independitzar, *Copyright Act*,² el 1790. Aquesta llei mantenia en 14 anys la vigència del dret a còpia i establí el mateix sistema de renovació. També s'hi establí que si no es renovava el període de vigència, en el cas que l'autor fos viu, l'obra passava directament al domini públic. A més, copiant també de l'Estatut d'Anna, si l'autor o l'impressor volia protegir els seus drets sobre l'obra calia que la registrés en algun dipòsit oficial; si no ho feia, l'obra quedava lliure.

A l'Europa continental les lleis de propietat intel·lectual modernes no es van crear per establir els mecanismes per permetre la reproducció d'obres, sinó que es van fer amb l'objectiu de reconèixer l'autor i els seus drets sobre la representació de l'obra.

1. A la Viquipèdia, http://en.wikisource.org/wiki/Statute_of_Anne, hi ha una transcripció de la llei.

2. Es pot llegir una transcripció d'aquesta llei a: <http://www.copyright.gov/history/1790act.pdf>.

D'aquesta manera, al 1791 l'Assemblea francesa elaborava la primera llei de drets d'autor on s'exigia un consentiment formal i per escrit dels autors per representar l'obra. Aquesta llei també recollia la figura del domini públic i establí que una obra passava a propietat pública transcorreguts cinc anys des de la mort de l'autor.

De fet, a Europa ja hi havia lleis anteriors a la francesa, com una llei espanyola de 1762 que regulava les facultats d'impressió d'un llibre per part dels autors. Tanmateix, no serà fins al 1879 que l'Estat espanyol tindrà una llei de propietat intel·lectual moderna.

És justament durant el segle XIX que es promou el primer intent d'harmonització de les diferents legislacions sobre propietat intel·lectual mitjançant el Conveni de Berna.³ Aquest Conveni, establert el 1886, reconeix una protecció internacional per a qualsevol obra subjecta a drets d'autor en tots aquells països que varen subscriure l'acord. Els principals termes del Conveni són que els drets s'atorguen a l'autor pel sol fet de crear, seguint així la concepció continental, i no cal cap registre ni formalitat per activar-los. Entre els drets reconeguts pel conveni hi ha els drets morals i els d'exploació. També es va acordar una vigència de protecció mínima de 50 anys a partir de la mort de l'autor.

Aquest Conveni és la base de les lleis de propietat intel·lectual actuals tot i que alguns dels termes que es varen establir han variat com en el cas de la vigència dels drets d'autor, que s'han estès de diferents maneres. Actualment una obra gaudeix de protecció fins a 70 anys després de la mort de l'autor, de manera general. Un altre factor que cal tenir en compte és que no només els autors poden protegir les seves obres mitjançant les lleis de propietat intel·lectual, sinó que s'hi han inclòs altres col·lectius com els artistes, els editors o els productors fonogràfics, que tenen períodes particulars de vigència dels seus drets. Per exemple, en el cas dels artistes es reconeix un període de 50 anys des de l'edició d'una obra, cosa que provoca que actualment molts èxits de la música britànica de finals dels anys cinquanta i principis dels seixanta estiguin passant al domini públic o els quedin pocs anys per fer-ho. Aquest fet està provocant una petició d'extensió d'aquests drets per part d'aquest col·lectiu.

3. http://www.wipo.int/treaties/es/ip/berne/trtdocs_wo001.html.

1.2. La Llei de propietat intel·lectual espanyola

Tal com s'ha dit abans, a l'Estat espanyol entenem com a propietat intel·lectual el conjunt de drets que corresponen als autors i altres col·lectius susceptibles de ser-ne titulars pel que fa a les obres artístiques, científiques o literàries. Per tal que aquestes obres gaudeixin de la protecció de la llei han de complir un requeriment inicial, que siguin originals. Això no vol dir que la idea que les ha inspirat ho sigui, sinó que la forma d'expressar aquesta idea ha de ser original. Les idees o els conceptes no són protegibles per la llei però sí que ho és la seva expressió o plasmació.

Els noms, les marques o els invents no queden protegits per la propietat intel·lectual, sinó per la propietat industrial mitjançant mecanismes com les patents. Els fets o les dades tampoc no estan protegits però sí la manera d'expressar-los. Per exemple, una obra històrica pot aportar unes dades que poden ser utilitzades lliurement, però no ho pot ser el text on apareixen ja que aquest sí que queda protegit per la propietat intel·lectual.

L'actual Llei espanyola de propietat intel·lectual data del 1996 tot i que en aquests anys s'hi han introduït algunes modificacions, la darrera el juliol de 2006, per incorporar algunes directives europees, principalment aquelles que fan referència al món digital.

1.2.1. Els drets morals i els drets d'explotació

La Llei espanyola, com altres, reconeix dos tipus de drets: els morals i els patrimonials o d'explotació. Els primers són uns drets irrenunciables i intransferibles que es reconeixen als autors i altres titulars i que en alguns casos no perden la vigència. En canvi, els drets d'explotació són aquells que més ens interessin aquí ja que són els susceptibles de ser cedits o transferits en les condicions que l'autor estableixi. De tota manera, no es pot oblidar els drets morals, perquè cal respectar-los sempre i no poden ser obviats en cap cas.

La Llei espanyola reconeix a l'autor els drets morals següents:

- Decidir si l'obra ha de ser divulgada i de quina manera ho ha de ser.
- Determinar si la divulgació s'ha de fer amb el seu nom, amb pseudònim o signe, o de manera anònima.
- Exigir el reconeixement de la condició d'autor de l'obra.

- Exigir el respecte a la integritat de l'obra i impedir-ne qualsevol deformació, modificació, alteració o atemptat que suposi un perjudici als interessos legítims o a la reputació de l'autor.
- Modificar l'obra respectant els drets adquirits per tercers i les exigències de protecció de béns d'interès cultural.
- Retirar l'obra del mercat, a causa d'un canvi en les conviccions intel·lectuals o morals, amb una indemnització prèvia per danys i perjudicis als titulars de drets d'explotació.
- Accedir a l'exemplar únic o rar de l'obra, quan es trobi en poder d'un altre, per tal d'exercir el dret de divulgació o qualsevol altre que correspongui a l'autor.

Altres legislacions europees i internacionals reconeixen aquests mateixos drets o una llista similar. En general, el dret a decidir com s'ha de divulgar l'obra, el de ser reconegut com a autor i el dret a la integritat de l'obra són sempre presents en qualsevol llista de drets morals.

Cal indicar que hi ha jurisdiccions on l'autor pot renunciar a alguns drets morals tot i que el sistema legal reconegui la distinció entre drets morals i drets patrimonials; és el cas, per exemple, del Canadà. També cal repetir aquí que els estats que segueixen la concepció del *copyright* no reconeixen els drets morals i, per tant, els autors no poden veure'ls aplicats en les seves obres.

Si parlem de drets patrimonials o d'explotació haurem d'esmentar-ne quatre: el dret a la reproducció, el de distribució, el de comunicació pública i el de transformació. En la majoria de legislacions, ja sigui les basades en *drets d'autor* o en *copyright*, es reconeixen aquests quatre drets tot i que poden variar de nom. En la Llei espanyola es donen les definicions següents:

S'entén per reproducció la fixació directa o indirecta, provisional o permanent, per qualsevol mitjà i en qualsevol forma, de tota l'obra o de part d'aquesta, que permeti la seva comunicació o l'obtenció de còpies.

S'entén per distribució la posada a disposició del públic de l'original o de les còpies de l'obra, en un suport tangible, mitjançant venda, lloguer, préstec o de qualsevol altra forma.

S'entén per comunicació pública aquell acte pel qual una pluralitat de persones pot tenir accés a l'obra sense una distribució prèvia d'exemplars a cadascuna d'elles.

La transformació d'una obra inclou la seva traducció, adaptació i qualsevol altra modificació en la seva forma de la qual es derivi una obra diferent.

Aquestes noves obres a les quals es fa referència en la definició de transformació són les anomenades *obres derivades*, entre les quals s'inclouen les traduccions i les adaptacions, les revisions, actualitzacions i anotacions, els compendis, resums i extractes i els arranjaments musicals. De fet, podem considerar obra derivada qualsevol creació nova basada en obres preexistents.

Alguns d'aquests drets també estan reconeguts per a altres col·lectius com poden ser els artistes, els intèrprets o els productors, entre d'altres. Aquests drets són els anomenats drets afins o connexos, que també queden protegits mitjançant la Llei de propietat intel·lectual. Haurem de tenir-los en compte si utilitzem una obra en la difusió de la qual hagin intervingut més persones que l'autor i també si volem difondre una obra nostra i volem utilitzar aquests actors de la cadena creativa.

A més dels drets morals i d'explotació, en algunes legislacions, com l'espanyola, també es reconeixen altres drets com, per exemple, els drets de remuneració o compensació, entre els quals destaca el de compensació equitativa per còpia privada. Aquests drets són de gestió col·lectiva obligatòria i, per tant, han de ser gestionats per una entitat de gestió col·lectiva. També cal dir que algun d'aquests drets són irrenunciables i el problema es planteja quan un autor no pertany a una entitat de gestió col·lectiva. Aquest cas no està previst per la llei i tampoc no hi ha una normativa clara. Tanmateix, qualsevol autor podria reclamar la seva part de la compensació col·lectiva a l'entitat encarregada de gestionar aquest dret.

1.2.2. Les excepcions o limitacions als drets d'autor

Com hem vist, els drets d'autor són uns drets exclusius de l'autor o el titular a qui han estat cedits i, per tant, per a qualsevol ús que es vulgui fer de l'obra caldrà demanar un permís. De fet, aquesta afirmació no és totalment certa, ja que hi ha unes excepcions recollides en totes les lleis de propietat intel·lectual que permeten utilitzar una obra en determinades condicions sense haver de demanar-ne autorització. Aquestes excepcions són les limitacions al dret d'autor per tal de mantenir l'equilibri amb altres drets reconeguts com, per exemple, la llibertat d'expressió o l'accés a la cultura.

El principal problema que presenten aquestes excepcions és que no hi ha una harmonització clara i cada legislació recull les que vol i en les condicions que li sembla més adient.

La Llei de propietat intel·lectual espanyola recull unes excepcions o limitacions als drets d'autor que autoritzen qualsevol usuari a realitzar determinats usos de l'obra sense haver de demanar permís a l'autor o al titular dels drets. És important conèixer quines són aquestes excepcions perquè a vegades no queda clar què es pot fer i què no es pot fer legalment. Un cas típic de confusió es troba en el món acadèmic quan s'invoça un ús docent molt ampli que no queda recollit en el redactat actual de la Llei. Aquesta confusió possiblement s'origina en el fet que en altres legislacions sí que hi ha unes excepcions educatives importants recollides per la llei.

Cal tenir en compte que cap llicència pot limitar aquestes excepcions i que a vegades ens hi podem acollir per fer usos d'una obra encara que estigui amb tots els drets reservats.

La primera limitació recollida per la Llei espanyola és la reproducció provisional, regulada de la manera següent:

No requereixen autorització de l'autor els actes de reproducció provisional que, a més de mancar per si mateixos d'una significació econòmica independent, siguin transitoris o accessoris i formin part integrant i essencial d'un procés tecnològic i l'única finalitat dels quals consisteixi a facilitar o bé una transmissió en xarxa entre terceres parts per un intermediari, o bé una utilització lícita, entenent com a tal l'autoritzada per l'autor o per la llei.

La limitació següent que apareix és la còpia privada:

No necessita autorització de l'autor la reproducció, en qualsevol suport, d'obres ja divulgades quan la porti a terme una persona física per al seu ús privat a partir d'obres a les quals hagi accedit legalment i la còpia obtinguda no sigui objecte d'una utilització col·lectiva ni lucrativa, sens perjudici de la compensació equitativa prevista.

En la darrera actualització de la Llei, de juliol del 2006, s'han ampliat aquestes dues excepcions:

No és necessària l'autorització de l'autor quan una obra es reproduïxi, distribueixi o comuniqui públicament amb fins de seguretat pública o per al correcte desenvolupament de procediments administratius, judicials o parlamentaris.

Tampoc no necessiten autorització els actes de reproducció, distribució i comunicació pública d'obres ja divulgades que es realitzin en benefici de persones amb discapacitat, sempre que aquests actes no tinguin finalitat lucrativa, tinguin una relació directa amb la discapacitat de què es tracti, es portin a terme mitjançant un procediment o mitjà adaptat a la discapacitat i es limitin al que aquesta exigeix.

La diferència principal entre aquestes dues últimes excepcions i les de reproducció provisional i còpia privada és que en aquestes darreres s'autoritza la reproducció, la distribució i la comunicació pública, mentre que en les dues primeres només es permeten actes de reproducció.

Si continuem avançant en el redactat de la Llei, ens trobem amb l'excepció següent, la que regula la citació i la il·lustració en l'ensenyament:

És lícita la inclusió en una obra pròpia de fragments d'altres alienes de naturalesa escrita, sonora o audiovisual, així com la d'obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu, sempre que es tracti d'obres ja divulgades i la seva inclusió es realitzi a títol de cita o per a la seva anàlisi, comentari o judici crític. Aquesta utilització només es pot fer amb fins docents o de recerca, en la mesura justificada pel fi d'aquesta incorporació i indicant la font i el nom de l'autor de l'obra utilitzada.

No necessita autorització de l'autor el professorat de l'educació reglada per realitzar actes de reproducció, distribució i comunicació pública de petits fragments d'obres o d'obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu, exclosos els llibres de text i els manuals universitaris, quan aquests actes es facin únicament per a la il·lustració de les seves activitats educatives a les aules, en la mesura justificada per la finalitat no comercial perseguida, sempre que es tracti d'obres ja divulgades i, llevat dels casos en què sigui impossible, s'incloguin el nom de l'autor i la font. No s'entenen compreses en el paràgraf anterior la reproducció, distribució i comunicació pública de compilacions o agrupacions de fragments d'obres o d'obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu.

Amb aquestes dues excepcions es permet la inclusió d'obres no pròpies en les nostres creacions però només per ser analitzades, citades o per fer-ne comentaris. Cal tenir en compte que aquesta autorització és força subjectiva. En el segon paràgraf també s'inclou la possibilitat de reproduir, distribuir i comunicar públicament materials aliens sempre que es faci a les aules i condicionat a obres o fragments determinats.

Així doncs, veiem que les excepcions no són tan àmplies com de vegades es pensa, sinó que tenen els seus límits i que en nom de la docència o la recerca no podem fer un ús il·limitat d'un determinat contingut.

A més de les excepcions o limitacions del dret d'autor que he descrit abans, n'hi ha d'altres com ara les condicions de reproducció en biblioteques, museus, arxius, actes oficials, actes religiosos, i fins i tot existeix la possibilitat de transformar una obra per fer-ne una paròdia. Aquesta darrera excepció també comporta un alt grau de subjectivitat que provoca conflictes entre autors i titulars.

Tots aquells usos que es facin sobre una obra i que no estiguin recollits per aquestes excepcions requeriran el corresponent permís o autorització. De vegades, com veurem a continuació, el permís es concedeix *a priori* i no cal demanar-lo. Aquest és el cas de les llicències lliures englobades dins del moviment del *copyleft*, en què normalment es permet reproduir i distribuir una obra en determinades condicions sense haver de contactar amb el titular dels drets.

1.3. El *copyleft*

Per acabar aquest capítol, voldria fer una breu introducció al concepte de *copyleft*. Aquest terme apareix en contraposició al *copyright* fent un joc de paraules entre *left/right* que es pot entendre de diferents maneres: “esquerra/dreta” però també “deixat/dret”. L’aparició d’aquest terme va tenir lloc cap als anys setanta tot i que el principal impulsor va ser-ne Richard Stallman quan, a partir dels anys vuitanta, va decidir crear un sistema operatiu lliure, el GNU.⁴

L’objectiu del projecte GNU era el de donar llibertat a qualsevol usuari d’un programa per tal que el redistribuís i el modifiqués si ho creia necessari, però que mantingués aquesta llibertat per tal que qualsevol altre pogués fer el mateix. Aquesta condició, anomenada condició *copyleft*, és la base del programari lliure. De fet, la llibertat que s’atorga a l’usuari permet fins i tot que pugui comercialitzar el programa sempre que l’acompanyi d’aquesta llicència.

La llicència bàsica del moviment *copyleft* és la GPL (*General Public License*),⁵ que s’aplica a programes informàtics i que està suportada per la Free Software Foundation. Aquesta mateixa fundació és l’encarregada de mantenir la llicència equivalent per a continguts, la GFDL (*GNU Free Documentation License*),⁶ que va néixer per ser utilitzada en els manuals que acompanyen els programes informàtics. Aquesta darrera llicència és la que utilitza la Viquipèdia.⁷

A partir de la filosofia *copyleft* impulsada per Stallman i els seus col·legues han aparegut centenars de projectes semblants que han optat per models de llicència similars com és el cas del projecte Creative Commons que veurem en el proper capítol. L’aparició d’aquests projectes ha fet que el terme *copyleft* s’hagi ampliat a qualsevol alternativa al tradicional *copyright* de «tots els drets reservats». No obstant això, cal recordar que qualsevol projecte de llicències es basa en la legislació de propietat intel·lectual, ja que sense l’existència d’uns drets sobre les obres no seria possible elaborar eines de cessió flexibles com les que es plantegen en aquestes iniciatives.

4. <http://www.gnu.org>.

5. <http://www.gnu.org/licenses/licenses.ca.html#GPL>.

6. <http://www.gnu.org/licenses/licenses.ca.html#FDL>.

7. Els textos de la Viquipèdia estan regulats per aquesta llicència, però els continguts addicionals com, per exemple, les imatges també s’ofereixen amb altres llicències, com ara les de Creative Commons.

2

Creative Commons i el seu sistema de llicències

Creative Commons⁸ és una organització dels EUA sense ànim de lucre nascuda l'any 2001 que té representacions a diferents països a través de les institucions afiliades. La seu principal es troba a San Francisco, tot i que té altres oficines relacionades amb altres projectes a més de les llicències, tal com veurem a continuació.

Generalment, el terme *Creative Commons* s'associa a unes llicències que durant els darrers anys han aparegut principalment en el món digital i que han suposat un canvi en la manera de difondre continguts a la xarxa i mitjançant altres canals.

En aquest capítol no només explicaré les llicències de Creative Commons des del seu naixement al final de l'any 2002 fins a l'actualitat amb l'aparició de la nova versió 3.0, sinó que faré un repàs a la història del projecte i de l'organització, així com a la implantació del projecte al nostre Estat a través de la vinculació amb la Universitat de Barcelona, sense oblidar altres projectes.

8. <http://creativecommons.org>.

2.1. Breu història de Creative Commons

Creative Commons va ser fundada l'any 2001 per Hal Abelson, James Boyle, Michael Carroll, Eric Eldred, Lawrence Lessig i Eric Saltzman, amb el suport del Center for the Public Domain i les facultats de Dret de Harvard i de Stanford. Per entendre la creació d'aquesta organització cal revisar el cas Eldred. La resolució d'aquest cas va fer veure a Lessig i els seus col·legues que difícilment podrien canviar la llei a curt termini i que, per tant, era millor utilitzar-la per aconseguir restablir l'equilibri entre els drets dels autors i els drets de la societat a accedir al coneixement en general.

2.1.1. El cas Eldred

Eric Eldred és un programador retirat de New Hampshire que el 1995 va decidir posar a la xarxa una versió electrònica del llibre *La lletra escarlata*, de Nathaniel Hawthorne, per tal d'estimular les seves filles a llegir-lo. No ho va aconseguir, però sí que va començar a fer el mateix amb altres obres del domini públic. El 1998, una col·lecció del poeta Robert Frost estava a punt de passar al domini públic, però el Congrés es va avançar ja que va decidir estendre la vigència dels drets d'autor vint anys més. Va ser l'anomenada *Sonny Bono Copyright Term Extension Act*, en memòria del músic i congressista Sonny Bono, que creia que els drets no s'havien de perdre mai.

Quan aquesta llei es va aprovar, Eldred va decidir lluitar-hi en contra. Primer promouent una desobediència civil i posteriorment presentant una demanda fonamentada en l'anticonstitucionalitat d'aquesta llei. Eldred va decidir que l'advocat que portés la demanda fos el professor Lessig, expert en dret constitucional.

La demanda fou presentada a principis de 1999 al Jutjat de Primera Instància del Districte de Columbia amb els arguments que no es podia estendre la vigència dels drets d'autor de manera retroactiva perquè contradeia la Constitució, de la mateixa manera que es trencava l'equilibri entre la llibertat d'expressió i la protecció dels autors, també recollit en la Constitució.

El jutge va fallar en contra de la demanda i Eldred i Lessig van apel·lar, però, de nou, la decisió final va ser contrària a les seves peticions, tot i que un dels tres jutges va votar en contra de la sentència. Els quedava demanar una revisió al Tribunal Suprem i

ho varen fer. Sorprenentment, el tribunal va acceptar la revisió del cas i el va reobrir el 2002. El debat es va centrar en si es podia limitar el poder del Congrés o bé si la Constitució preveia que aquesta institució pogués implementar de la millor manera el poder legislatiu sense límits. Finalment, el 15 de gener del 2003 el Tribunal Suprem ratificava la decisió de no acceptar la demanda plantejada i reconèixer el poder del Congrés a l'hora de legislar sobre l'extensió de la vigència del *copyright*.

2.1.2. El projecte de les llicències

El dia 16 de desembre del 2002 va néixer el projecte de les llicències, possiblement la iniciativa de Creative Commons que ha tingut més ressò. L'objectiu d'aquest projecte és generar uns textos legals per tal que els creadors puguin decidir fàcilment com volen distribuir les seves creacions. El sistema proposat està basat en les llicències utilitzades pel programari lliure. Un altre objectiu d'aquest sistema és tenir una interfície senzilla per triar la llicència més adient per a cada creador i alhora fer-la comprensible per a l'usuari a fi de conèixer en quines condicions pot utilitzar l'obra. El lema del projecte és *Some Rights Reserved* ("Alguns drets reservats") en contraposició al tradicional *All rights reserved* ("Tots els drets reservats"). De fet, d'això es tracta, de reservar-se alguns drets i cedir-ne d'altres, tot dins del marc legal sobre propietat intel·lectual i els drets d'autor. Des de l'inici Creative Commons ha deixat clar que no està en contra d'aquests drets, sinó que vol que els autors els puguin exercir lliurement.

El projecte de les llicències va néixer amb onze textos diferents, alguns dels quals no requerien ni tan sols el reconeixement de l'autoria de l'obra. Aquests textos estaven basats en la legislació sobre propietat intel·lectual dels EUA i des del principi es va pensar a adaptar aquests textos a altres legislacions. Així va néixer, a principis de l'any 2003, el projecte d'internacionalització, anomenat ara *Creative Commons International*,⁹ amb la participació del Brasil, Finlàndia i el Japó. Ràpidament s'hi van afegir altres institucions, entre les quals hi havia la Universitat de Barcelona, que es va encarregar de l'adaptació espanyola. El primer projecte que va tenir les llicències adaptades a la seva jurisdicció va ser el japonès, que les va fer públiques el 3 de març del 2004. Des d'aquesta data i fins a l'octubre del 2007 ja són 41 jurisdiccions que tenen les seves pròpies llicències. Cal dir que els cinc continents estan representats en aquestes jurisdiccions. El projecte no s'ha acabat i hi ha una vintena de projectes més treballant-hi.

9. <http://creativecommons.org/worldwide>.

Els projectes locals no només es limiten a aquesta traducció i adaptació legal de les llicències, sinó que són responsables de la difusió de Creative Commons per tal que es conegui localment i els autors puguin acollir-s'hi.

Pel que fa a les llicències, cal dir que des de la primera versió a la versió vigent hi ha hagut canvis en el redactat per millorar els textos i adaptar-los a les necessitats dels autors i els usuaris. Actualment la versió vigent és la 3.0, que encara no ha estat adaptada per la majoria de jurisdiccions, que es mantenen amb els textos de la versió 2.5.

Respecte a l'organització, s'ha de dir que el desembre del 2006, durant la celebració del quart aniversari de l'inici del projecte de les llicències, Lawrence Lessig va anunciar que deixava la presidència de Creative Commons i que el seu substitut seria l'emprenedor japonès Joi Ito. D'aquesta manera Lessig evitava continuar sent la cara visible de l'organització tot mantenint el seu càrrec al consell i el suport.

2.2. L'arribada de les llicències a l'Estat espanyol

L'inici del projecte de Creative Commons a l'Estat espanyol es remunta a principis de l'any 2003, quan des del Programa de millora i innovació docent de la Universitat de Barcelona¹⁰ es detecta la necessitat de disposar d'una eina legal per tal de facilitar la difusió dels continguts docents del professorat tot respectant els seus drets. En aquell moment el referent més important és la iniciativa anunciada l'any 2001 del Massachusetts Institute of Technology (MIT) d'alliberar els seus continguts mitjançant un portal anomenat OpenCourseWare.¹¹ En accedir al portal vàrem consultar les condicions d'ús de tots els continguts que s'hi oferien i ens vàrem trobar amb una llicència pròpia del MIT, però basada en una de les llicències estàndard de Creative Commons, la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual.

Ens va semblar una idea magnífica i vàrem creure que era l'eina ideal per als nostres professors. Així doncs, es va contactar amb Creative Commons per sondejar la possibilitat de disposar d'una llicència similar. La resposta dels responsables de l'organització va ser molt positiva i els va agradar molt la idea del projecte per difondre els continguts docents, però a més van demanar-nos que lideréssim l'adaptació de les llicències a l'Estat espanyol dins del marc del projecte *Creative Commons International* que s'estava gestant. En aquell moment hi havia altres institucions a Finlàndia, el Brasil i el Japó que ja havien contactat amb ells per adaptar les llicències a les respectives jurisdiccions. D'aquesta manera, amb la incorporació de la Universitat de Barcelona s'afegia una nova jurisdicció al projecte d'internacionalització i la Universitat esdevenia la institució afiliada a Creative Commons a l'Estat.

El procés d'adaptació de les llicències va començar amb l'elaboració d'un esborrany d'una de les llicències (la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual) amb l'ajut de l'Assessoria Jurídica i el suport del Vicerectorat de Sistemes d'Informació i Documentació. Primer es va fer una traducció literal de la llicència i després s'hi van incorporar les modificacions que caldria fer per adaptar-la a la legislació espanyola sobre propietat intel·lectual. Aquest primer esborrany es va penjar a la xarxa al principi del mes de febrer del 2004 amb l'objectiu d'aconseguir els textos definitius de les llicències amb l'ajut de diverses persones que ja havien mostrat interès a participar en el projecte.

10. <http://www.ub.edu/pmid>.

11. <http://ocw.mit.edu>.

La llista de discussió era pública i qualsevol persona interessada a participar va ser benvinguda a fer-ho. Enmig de la discussió vàrem tenir un canvi en el redactat de les llicències originals. El mes de maig del 2004 va aparèixer la versió 2.0 de les llicències, que incorporava algunes modificacions importants per les quals disminuïa el nombre inicial de llicències d'onze a sis, ja que el requeriment de reconeixement es feia extensible a totes i ja no era opcional. En aquell moment els advocats del bufet Almeida¹² van elaborar una adaptació d'una de les llicències que va ser la base del nou esborrany que es va sotmetre a discussió amb la incorporació de les millores que ja s'havien estat discutint. Després d'uns mesos de debat vàrem disposar d'un text vàlid que va ser la base de les altres cinc llicències i tot el procés d'adaptació va acabar el divendres 1 d'octubre del 2004, quan es van penjar els sis textos al web oficial de Creative Commons. A partir d'aquesta data qualsevol autor pot escollir la jurisdicció espanyola quan tria la llicència que més li convé.

Paral·lelament a aquest procés d'adaptació, la Universitat de Barcelona va elaborar un parell de llicències pròpies per tal que el professorat pogués difondre els materials docents a la xarxa. Aquests dos textos es basen en la llicència que utilitzava l'OpenCourseware del MIT que permet la còpia, la distribució i la comunicació pública de les obres sempre que se citi l'autor i la institució. També es permet la generació d'obres derivades sempre que aquestes es distribueixin en les mateixes condicions. En els mateixos termes està redactada una de les llicències de la Universitat. La segona es diferencia d'aquesta primera perquè no permet la creació d'obres derivades. El professorat és qui decideix a quina d'aquestes llicències es vol acollir a l'hora de difondre els seus materials.

Des de l'octubre del 2004 les llicències espanyoles es troben traduïdes al castellà i al català. D'aquesta manera, el projecte a l'Estat espanyol esdevenia el primer que oferia unes llicències adaptades a una determinada jurisdicció en dues llengües. Posteriorment, el Canadà i Bèlgica també van realitzar versions bilingües d'una mateixa llicència.

Durant el mes de novembre del 2004 es van fer unes lleugeres modificacions en els textos de les llicències que van suposar l'aparició d'una versió 2.1 d'aquestes.

12. Aquí cal destacar la tasca realitzada per Javier Maestre i Carlos Sánchez Almeida, membres d'aquest bufet d'advocats.

A mitjan 2005, Creative Commons va introduir uns petits canvis en les llicències per tal que el reconeixement d'una obra es fes extensible no només a l'autor, sinó a aquelles persones o institucions que el llicenciador indiqués. Aquesta modificació va comportar el canvi de versió de les llicències. Aprofitant la revisió dels textos per adaptar-los a la nova versió 2.5, el juliol de 2005 va aparèixer per primer cop una versió en gallec de les llicències espanyoles. La traducció al gallec dels textos legals i d'una part del web de Creative Commons va ser possible gràcies al Consello da Cultura Galega i a les gestions de Fernando Garrido.

L'any següent es va aconseguir establir un acord amb la Diputació Foral de Guipúscoa per tal que col·laboressin en la versió en euskera de les llicències, així com d'una part del web. Aquesta institució és l'encarregada del manteniment d'aquesta versió.

D'aquesta manera, les llicències a l'Estat espanyol es troben disponibles en quatre idiomes, cas fins ara únic en qualsevol dels projectes d'internacionalització de les llicències. Creiem que aquesta varietat lingüística és necessària ja que les llicències són una eina que serveix, entre d'altres coses, per difondre una cultura i per tant és coherent que les condicions d'ús d'una obra en una determinada llengua estiguin redactades en el mateix llenguatge.

La darrera notícia apareguda a la premsa¹³ sobre el projecte de Creative Commons a l'Estat espanyol ha estat per indicar que, segons un estudi internacional realitzat per investigadors dels EUA i Singapur, les llicències adaptades a la jurisdicció espanyola són les més utilitzades entre totes les diferents adaptacions. D'acord amb aquest estudi, de seixanta milions d'obres analitzades, més d'un milió utilitzava aquestes llicències. La llicència més utilitzada és la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual. Les raons que poden explicar aquest lideratge en la utilització de les llicències poden ser diverses, però destaca el fet que va ser el primer projecte a tenir les llicències en castellà i, per tant, van ser adoptades per molts autors llatinoamericans fins i tot després que tinguessin les seves pròpies adaptacions. Una altra raó seria l'aparició de diversos casos judicials, com comentaré més endavant, on es fa referència a aquest sistema de llicències.

13. Mercè Molist, «España es el mayor productor mundial de cultura libre con Creative Commons», *Ciberpaís*, pàgina 3, dijous 1 de novembre de 2007.

2.3. Les llicències de Creative Commons

Com ja s'ha dit, sovint quan es parla de Creative Commons es confon l'organització amb un sol projecte, el de les llicències, i a vegades quan es vol citar alguna d'aquestes llicències es generalitza i es diu que una obra porta una llicència de Creative Commons sense especificar-ne quina és. Com veurem a continuació, és molt important indicar la llicència amb què es difon un projecte ja que hi ha diverses llicències amb condicions d'ús ben diferents. També cal tenir en compte que la utilització de les llicències és completament gratuïta i no cal registrar l'obra en cap dipòsit digital específic de Creative Commons.

En el web de Creative Commons es poden trobar diverses llicències, però ara em centraré en les més conegudes o estàndard, aquelles a les quals s'accedeix després de respondre a un parell de preguntes en el web:

Voleu permetre usos comercials?

Voleu que la vostra obra es modifiqui?

Aquestes dues preguntes i les respostes corresponents ens guiaran cap a una o altra llicència, com veurem a continuació. Cal dir que la negativa a aquestes autoritzacions no implica que aquests usos estiguin prohibits per sempre, sinó que qui els vulgui realitzar haurà de demanar la corresponent autorització.

En cas de respondre afirmativament, el creador permetrà que l'obra s'utilitzi en unes determinades condicions sense demanar cap tipus de permís, ja que aquest ja haurà estat concedit *a priori* mitjançant la llicència que acompanyi l'obra.

També cal aclarir que la negativa a un ús comercial no exclou que l'autor comercialitzi la seva obra de la manera que cregui més convenient, perquè aquí el que cedeix, o no, és el dret perquè una altra persona en faci aquest ús lliurement. De la mateixa manera, permetent usos comercials a tercers no es limita l'ús comercial que pugui fer el propi autor pels mitjans i canals de difusió que cregui més convenient, ja que la cessió no és exclusiva i l'autor manté els drets sobre la seva obra.

En el cas que un autor vulgui autoritzar modificacions de la seva obra, sempre seran dirigides a crear una obra nova, una obra derivada de l'original. Aquest dret de transformació

d'una obra és exclusiu de l'autor i és diferent del dret moral d'integritat que pretén protegir l'obra original de qualsevol distorsió. Per entendre-ho millor, un autor sempre defensarà un text propi i impedirà que s'escapi, però podrà permetre que algú el transformi, per exemple traduint-lo, sempre que indiqui que és una obra derivada de l'obra original.

El dret de transformació permet que l'autor original imposi les condicions de divulgació de l'obra derivada i, per tant, permet que a l'hora d'autoritzar una modificació es requereixi que la difusió d'una obra derivada estigui subjecta a una llicència del mateix tipus que l'obra original. Aquest mecanisme queda recollit com una tercera opció a la pregunta sobre l'autorització de modificacions, a més de les respostes afirmativa i negativa.

Així doncs, les llicències són uns textos legals mitjançant els quals l'autor o el titular dels drets d'autor cedeix alguns drets d'explotació de l'obra associada a la llicència. Com és natural, aquestes llicències no inclouen cap referència a la cessió de drets morals ja que aquesta cessió és impossible en moltes jurisdiccions com, per exemple, l'espanyola. En els textos legals apareix la frase següent: «Tots aquells drets no cedits expressament pel llicenciador queden reservats», per deixar-ho ben clar.

A partir de les versions 2.x totes les llicències permeten la còpia o la reproducció, la distribució i la comunicació de l'obra, sempre que, com a mínim, es reconegui l'autoria de l'obra i es mantingui l'avís de la llicència. Aquest reconeixement és la primera condició que imposa l'autor o el llicenciador quan ofereix l'obra subjecta a una de les llicències de Creative Commons. Depenent de la llicència triada, les condicions per permetre aquests usos variaran.

Totes aquestes llicències són d'àmbit mundial i no exclusives, i la cessió de drets que impliquen és sense dret a remuneració. Aquesta cessió s'estén a la vigència dels drets d'autor establerta per la llei de propietat intel·lectual i és irrevocable, tot i que el llicenciador es reserva el dret a divulgar o publicar l'obra en condicions diferents o fins i tot retirar-la. En aquest darrer cas, la llicència continuaria vigent per a qui hagués rebut l'obra amb anterioritat.

Respecte al tipus de contingut que poden utilitzar aquestes llicències, s'especifica que ha de ser una obra susceptible de ser protegida pels drets d'autor. No obstant això, cal dir que la utilització d'aquestes llicències per a programari no és gaire adient, ja que en cap apartat de les llicències s'especifica cap condició sobre el codi font de l'obra. Per aquesta raó, des de Creative Commons s'aconsella utilitzar unes altres llicències creades específicament per a aquest tipus d'obres com, per exemple, les de la Free Software Foundation o de l'Open Source Initiative.

Sobre el format de les llicències s'ha de dir que tenen un triple format: el resum (anomenat *commons deed*), el text legal (*legal code*) i el codi o metadades (*digital code*).¹⁴ En el resum apareix una breu explicació dels drets que se cedeixen informant del que podeu fer i com ho heu de fer. El text legal és la llicència pròpiament dita, amb tota la lletra petita de la cessió dels drets. Finalment, el codi serveix per incrustar-lo en qualsevol pàgina web on vulgueu oferir l'obra. Aquest darrer format està pensat per a materials digitals i per ser cercat a la xarxa. De fet, ja s'han creat eines específiques per indicar que els continguts d'un web estan subjectes a una d'aquestes llicències, com el *plugin* MozCC,¹⁵ o s'han creat seccions específiques en alguns cercadors com Yahoo o Google.¹⁶ Aquest darrer format de la llicència no en limita l'ús a materials digitals perquè els textos legals estan pensats per a continguts i no per a suports, per tant, una obra en paper o en format digital pot utilitzar la mateixa llicència.

2.3.1. Tipus de llicències estàndard

Actualment hi ha sis llicències estàndard que es diferencien per les restriccions o condicions que imposen a la còpia, distribució i comunicació pública, així com a la possibilitat de generar obres derivades. Aquestes llicències són:

- Reconeixement (*by*):¹⁷ es permet l'ús comercial de l'obra i de les possibles obres derivades, la generació i distribució de les quals també està permesa sense cap restricció.
- Reconeixement - No Comercial (*by-nc*):¹⁸ es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial. Tampoc no es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials.

14. Si prenem l'última versió de la llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual adaptada a la legislació espanyola disposem d'aquestes tres lectures a:

<http://creativecommons/licenses/by-nc-sa/2.5/es/deed.ca> (resum o commons deed)

<http://creativecommons/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca> (el text legal)

http://creativecommons/licenses/work-html-popup?lang=ca&jurisdiction=es&license_code=by-nc-sa (el codi).

15. <http://wiki.creativecommons.org/MozCC>.

16. Yahoo disposa d'un cercador específic, <<http://search.yahoo.com/cc>>, i Google ofereix la possibilitat de filtrar pel tipus de llicència mitjançant l'opció de cerca avançada. Ambdós sistemes estan incorporats al cercador que hi ha en el web de Creative Commons.

17. <http://creativecommons/licenses/by/2.5/es/legalcode.ca>.

18. <http://creativecommons/licenses/by-nc/2.5/es/legalcode.ca>.

- Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual (*by-nc-sa*):¹⁹ no es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original.
- Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada (*by-nc-nd*):²⁰ no es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.
- Reconeixement - Compartir Igual (*by-sa*):²¹ es permet l'ús comercial de l'obra i de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original.
- Reconeixement - Sense Obra Derivada (*by-nd*):²² es permet l'ús comercial de l'obra però no la generació d'obres derivades.

Com s'indica en els resums de les llicències, qualsevol dels usos no permesos pot ser autoritzat pel titular dels drets, de la mateixa manera que en el model de drets d'autor tradicional. La revocació d'aquestes restriccions s'obté mitjançant l'autorització expressa del titular i, per tant, es pot aconseguir la comercialització d'una obra amb una llicència NoComercial si s'arriba a un acord.

El projecte de les llicències és un projecte viu i no acabat, sinó que evoluciona d'acord amb les necessitats que apareixen i les peticions de modificació que es reben. Es poden crear llicències noves o eliminar-ne d'obsoletes, però el més normal és versionar els textos estàndard per aconseguir millorar-los.

2.3.2. La versió 3.0 de les llicències

Com ja s'ha dit, una de les maneres de millorar les llicències i recollir noves necessitats dels autors és la de versionar els textos. Des de l'aparició de les llicències el desembre de 2002, s'hi han fet tres canvis principals. A mitjan 2004 les llicències van passar de la versió 1.0 a la 2.0 amb canvis substancials en els textos, però principalment amb una modificació molt important: l'eliminació d'aquelles llicències que no incloïen el requeriment de Reconeixement. Aquesta eliminació va ser conseqüència de

19. <http://creativecommons/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

20. <http://creativecommons/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>.

21. <http://creativecommons/licenses/by-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

22. <http://creativecommons/licenses/by-nd/2.5/es/legalcode.ca>.

l'adaptació dels textos a les legislacions de dret d'autor on el reconeixement és un dret moral i, per tant, no s'hi pot renunciar.

El juliol de 2005 va aparèixer la versió 2.5 de les llicències, que incloïa una petita variació respecte a l'anterior i que també es referia al requeriment del reconeixement d'autoria. En aquest cas s'ampliava aquest requeriment per fer-lo extensible a totes aquelles parts que l'autor o el titular dels drets determinés. Així doncs, ja no només calia citar l'autor, sinó que en molts casos s'havia de citar una institució, una publicació o una editorial, si així es demanava.

El tercer canvi en el redactat de les llicències s'ha produït darrerament. Després d'una discussió de molts mesos, el febrer de 2007 naixia l'última versió de les llicències de Creative Commons, la 3.0, amb un seguit de modificacions.

Probablement, la principal novetat d'aquesta versió és que finalment la versió genèrica de les llicències es pot considerar neutra i deixa de ser un text adaptat a la legislació sobre *copyright* dels EUA. Fins ara, el que s'anomenava genèric era la versió original de les llicències, és a dir, la nord-americana. Ara el text genèric adopta el llenguatge del Conveni de Berna i, per tant, és assumible per tots aquells territoris que encara no hagin adaptat les llicències al seu marc legal però que estiguin acollits al conveni esmentat. A partir d'aquesta nova versió 3.0 també s'ofereix el redactat adaptat als EUA, com una opció més que es pot triar en escollir la jurisdicció més adient.

Si mirem el redactat de les llicències podem veure que hi ha uns canvis importants respecte a les altres versions. En primer lloc, hi ha una nova clàusula on es remarca el respecte pels drets morals, especialment el dret a la integritat de l'obra. A més, també s'inclou una altra clàusula on s'especifica que el reconeixement de l'autoria no es pot fer d'una manera que sembli que l'autor o el titular estigui donant suport a l'usuari o a l'ús que es fa de l'obra. Aquesta última clàusula vol evitar malentesos i, de fet, en altres llicències similars ja s'inclouïa, com és el cas de la llicència Creative Archive que utilitza la BBC, entre d'altres.

Un altre aspecte que s'ha de tenir en compte és l'intent de compatibilitzar les llicències de Creative Commons amb altres llicències similars. Amb aquest objectiu la llicència de Reconeixement - Compartir Igual inclou la possibilitat de distribuir una possible obra derivada amb una llicència *compatible*, entenent com a compatible alguna llicència aliena a Creative Commons però redactada en els mateixos termes.

Una darrera modificació ha estat adequar els textos a les realitats de cada estat respecte a les entitats de gestió col·lectiva de drets incloent-hi un ventall de possibilitats referents a la gestió col·lectiva tenint en compte que en alguns casos no es pot renunciar a aquesta gestió perquè és obligatòria.

Fins ara la versió 3.0 de les llicències només ha estat adaptada a la legislació sobre propietat intel·lectual dels EUA. La resta de jurisdiccions mantenen versions anteriors, com la 2.5 en el cas de l'Estat espanyol. No obstant això, els diferents projectes locals estan treballant per tenir enllestits els nous textos tan aviat com sigui possible.

2.3.3. Altres llicències de Creative Commons

A més de les llicències estàndard, n'hi ha d'altres disponibles des del web de Creative Commons com, per exemple:

- *Public Domain*.²³ Aquesta llicència és una cessió al domini públic basada en la jurisdicció dels EUA, on és possible renunciar als drets sobre una obra i fer que passi al domini públic abans que acabi la protecció.
- *Developing Nations*.²⁴ És una llicència pensada per permetre uns usos sobre l'obra només als països en desenvolupament.
- *Sampling*.²⁵ Dins d'aquest apartat hi ha tres llicències diferents pensades per a materials susceptibles de ser mesclats com la música, el vídeo, la imatge...
- *Founder's Copyright*.²⁶ Una llicència basada en la primera llicència sobre *copyright* dels EUA, de 1790, on l'extensió dels drets sobre una obra era de 14 anys prorrogables a uns altres 14.
- *Share Music*.²⁷ Aquesta llicència és l'equivalent a l'estàndard de Reconeixement - No Comercial - Sense Obres Derivades.

23. <http://creativecommons.org/licenses/publicdomain>.

24. <http://creativecommons.org/licenses/devnations/2.0>.

25. <http://creativecommons.org/license/sampling>.

26. <http://creativecommons.org/projects/founderscopyright>.

27. <http://creativecommons/licenses/by-nc-nd/2.0/legalcode>.

A principis de juny de l'any 2007 es va decidir eliminar dues d'aquestes llicències, la *Developing Nations* i una del grup de *Sampling*. La raó és que ambdues restringien la reproducció de l'obra fins i tot per a usos no comercials, raó per la qual varen rebre moltes crítiques, especialment dels defensors del programari lliure. Així doncs, aquestes dues llicències ja no s'oferiran des de Creative Commons encara que els textos legals es mantindran per a aquells autors i usuaris que les hagin utilitzat, tot i que són una minoria molt petita. En el cas de les llicències de *Sampling* cal dir que només s'elimina una de les tres, mentre que les altres dues es mantenen ja que permeten la reproducció de l'obra com a mínim sense finalitats comercials. Aquesta serà a partir d'ara la condició mínima que ha d'incloure una llicència per tal de ser oferta per Creative Commons.

També cal comentar que des de la secció de les llicències es pot accedir a uns resums de les llicències de la Free Software Foundation, la GPL i la LGPL, amb el mateix aspecte que els «deed» de Creative Commons. No obstant això, l'enllaç al text legal és directament a les llicències oficials. Per tant, es tractaria d'unes interfícies amigables creades per Creative Commons i no d'unes noves llicències o adaptacions.

2.4. Semblances d'altres llicències amb les llicències de Creative Commons

Actualment hi ha moltes llicències que s'ofereixen com a alternativa al sistema tradicional de drets d'autor, el fet d'haver de demanar permís. Per simplificar el llenguatge, totes aquestes llicències reben el nom de *llicències lliures* o llicències *copyleft* i es contraposen al *copyright*. Tanmateix, qualsevol d'aquestes llicències es basa en els drets de l'autor, ja que sense drets l'autor no podria autoritzar usos de la seva obra o fer-ne cessions, tal com s'estableix en aquests textos. En aquesta secció m'agradaria parlar de tres llicències i analitzar-ne les similituds amb alguna de les llicències de Creative Commons. Les llicències escollides són la de Documentació Lliure de GNU,²⁸ la d'Art Lliure²⁹ i la d'Aire Incondicional.³⁰

2.4.1. La llicència de Documentació Lliure de GNU

Aquesta llicència, coneguda també com a GFDL (GNU *Free Documentation License*), va aparèixer com a esborrany a finals de l'any 1999 i va ser impulsada per la Free Software Foundation, els responsables de les llicències per a programari lliure GNU, la GPL i la LGPL. Tal com s'indica en el redactat:

La finalitat d'aquesta llicència és crear manuals, llibres de text o altres documents, funcionals i útils, «lliures» pel que fa a la llibertat; per assegurar a tothom la llibertat real de copiar-los i redistribuir-los, modificant-los o no, amb finalitats comercials o no. Addicionalment, aquesta llicència assegura a l'autor i l'editor una manera d'obtenir crèdit per la seva obra sense ser considerats responsables de les modificacions fetes pels altres.

Així doncs, aquesta llicència és l'aplicació del concepte *copyleft* a altres creacions que no siguin programari, i en especial als manuals que l'acompanyen. L'aplicació d'aquesta llicència no es limita a aquestes obres i, de fet, actualment és molt coneguda gràcies a l'ús que en fa la Viquipèdia.

28. <http://www.gnu.org/licenses/licenses.ca.html#FDL>.

29. <http://artlibre.org/licence/lal>.

30. http://www.platoniq.net/aireincondicional_cat.html.

La versió vigent és l'1.2, de novembre de 2002, tot i que actualment s'està revisant tot aprofitant el procés encetat l'any 2006 per actualitzar la versió de les llicències de programari i, en concret, la GPL, que ha estat modificada aquest any 2007 amb l'aparició de la versió 3.0.

El redactat de la llicència GFDL és molt detallat i s'especifica molt el que cal fer per mantenir l'avís legal en cada tipus d'obra.

Pel que fa als drets que se cedeixen, s'hi esmenten la còpia i la distribució, de manera comercial o no, sempre que es mantingui la llicència i es reconeguin els autors. De la mateixa manera, se'n pot fer comunicació pública i es pot transformar l'obra original sempre que l'obra derivada creada es distribueixi amb la mateixa llicència.

També cal destacar que:

No es poden utilitzar mitjans tècnics per impedir o controlar la lectura de còpies successives de les còpies que es facin o distribueixin.

Aquesta condició també es recull de manera similar en les llicències de Creative Commons.

Si comparem aquesta llicència amb les de Creative Commons veurem que la llicència de Reconeixement - Compartir Igual és equivalent, ja que els drets cedits i les condicions de cessió són pràcticament els mateixos.

2.4.2. La llicència Art Libre

Aquesta llicència es va crear el juliol del 2000 a París com a resultat d'unes trobades organitzades pel col·lectiu *Copyleft Attitude*. Aquest col·lectiu té com a objectiu difondre la noció de *copyleft* i promoure-la especialment en l'àmbit artístic. També reconeixen la inspiració en el programari lliure i pretenen adaptar-ne les iniciatives per aplicar-les a la creació artística. La redacció de la llicència es va fer mitjançant una llista de distribució i particularment gràcies a les contribucions dels juristes Mélanie Clément-Fontaine i David Geraud, i dels artistes Isabelle Vodjdani i Antoine Moreau. En el text s'indica que se sotmet al dret francès tot i que és aplicable a qualsevol territori que hagi signat el Conveni de Berna.

És important destacar que en el text s'indica:

La Llicència Art Libre no ignora els drets de l'autor, sinó que els reconeix i els protegeix

ja que moltes vegades s'ha acusat injustament els col·lectius que promouen alternatives al règim tradicional de voler eliminar la propietat intel·lectual o d'estar en contra dels drets d'autor.

Pel que fa a la cessió dels drets que es fa mitjançant aquest text, veiem que se'n permet la còpia, la difusió i la transformació, fins i tot aconseguir un benefici onerós, sempre que l'obra nova creada pugui ser copiada, difosa i transformada. Aquesta és la manera com aquest col·lectiu aplica el concepte de *copyleft* en la creació artística.

També cal dir que es posa com a condició el reconeixement de l'autor així com la font original de l'obra. Pel que fa a la vigència de la llicència, s'indica que serà la mateixa que la dels drets d'autor associats a l'obra.

Per tant, aquesta llicència també seria similar a la llicència de Reconeixement - Compartir Igual de Creative Commons.

2.4.3. La llicència Aire Incondicional

Aquesta llicència es va redactar a principis de l'any 2004 especialment per a l'exposició «Aire Incondicional, l'emergència d'estratègies comunitàries i migratòries a l'Europa del Sud». Els responsables d'aquesta exposició varen ser els membres del col·lectiu Platoniq, que van demanar a l'advocat barceloní Abel Garriga la redacció del text. Aquesta exposició es va dur a terme al Centre d'Art Shedhalle de Zuric. La llicència es va aplicar als continguts de l'exposició i posteriorment a altres continguts elaborats durant la gira realitzada per Platoniq a Suïssa.

Al preàmbul de la llicència s'indica la inspiració que els va portar a redactar el text: les llicències GNU de la Free Software Foundation, les de Creative Commons i les de l'Electronic Frontier Foundation. Amb aquesta inspiració l'objectiu va ser redactar un text aplicat al dret continental i especialment l'espanyol mantenint la filosofia i les idees d'aquestes llicències. De fet, en el text s'indica que la llicència se sotmet al dret espanyol.

Pel que fa als drets que se cedeixen i les condicions en les quals es realitza aquesta cessió, cal dir que se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i

la transformació sempre que se'n reconegui l'autoria, es faci sense ànim de lucre i es mantinguin les mateixes condicions en les possibles obres noves que es derivin de qualsevol transformació. Cal remarcar que pel que fa a l'ànim de lucre es considera que:

No hi ha benefici comercial si l'accés a l'acte de comunicació pública de l'obra dóna lloc al pagament d'una quantitat que no excedeixi del necessari per cobrir les despeses de funcionament d'aquest acte.

També s'hi fa una menció especial a utilitzacions equívokes i a usos publicitaris:

Es prohibeix expressament la utilització de l'obra o d'alguna de les seves parts o elements en qualsevol de les formes expressades com a element integrant o únic d'un signe identificatiu o distintiu d'algun producte o servei en el mercat, tant si és realitzat amb ànim de lucre com si no ho és. Queda prohibida expressament la utilització de l'obra amb fins directament o indirectament publicitaris, així com qualsevol ús de l'obra que suposi un benefici directe o indirecte per a aquest usuari o altres.

Pel que fa a les característiques de la cessió, com l'abast geogràfic o la durada, aquesta llicència és igual que les de Creative Commons, es tracta d'una cessió gratuïta no exclusiva, de caràcter mundial i per un període igual a la durada dels drets d'autor vigents.

Així doncs, un cop analitzades les clàusules d'aquesta llicència podem dir que és pràcticament equivalent a una llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual de Creative Commons. La diferència principal és la prohibició específica d'usos publicitaris o d'identificació d'un producte, fins i tot si es fa sense ànim de lucre.

2.4.4. Problemes d'interoperabilitat

Un cop analitzades breument aquestes llicències, podem dir que hi ha moltes més semblances que diferències i que l'objectiu i la filosofia que hi ha al darrere són els mateixos. No obstant això, hi ha un problema d'interoperabilitat important ja que tots els textos obliguen al manteniment de la mateixa llicència a l'hora de distribuir una obra derivada. Aquest fet pot provocar algun problema si es crea una obra transformant obres ja existents subjectes a llicències diferents, ja que cadascuna obligaria al manteniment de la llicència original. Per evitar aquest problema molts autors utilitzen l'anomenada *llicència dual*, és a dir, col·loquen dues llicències equivalents a la mateixa obra que permeten que s'apliqui l'una o l'altra.

Des de l'any 2006 Creative Commons ha treballat per compatibilitzar algunes d'aquestes llicències i el fruit d'aquest procés es pot veure en el redactat de la llicència de Reconeixement - Compartir Igual en la versió 3.0 que va aparèixer a principis d'aquest any. Ara el que es requereix és que l'obra derivada generada a partir de la transformació de l'obra original es distribueixi amb la mateixa llicència, l'equivalent en altres jurisdiccions o en una llicència compatible, entenent com a compatible les que apareguin en una llista de compatibilitats elaborada per l'organització. Aquesta és una bona solució per a aquest problema de compatibilitat tot i que encara la llista és buida.

2.5. Casos judicials

Fins avui les llicències de Creative Commons han aparegut en algunes sentències dictades per jutges com a resultat d'alguns casos judicials. Aquests casos no són les úniques disputes que hi ha hagut, però sí les que han arribat als tribunals. Generalment, les altres disputes s'han solucionat de manera amistosa o amb algun requeriment, com en un cas esdevingut a Xile on els responsables d'un centre comercial varen utilitzar una imatge per promocionar una campanya sense demanar el corresponent permís.

El cas més important per reforçar la validesa de les llicències va succeir als Països Baixos el març de 2006, però l'Estat espanyol ha esdevingut el territori on han aparegut més sentències en què s'esmenta l'existència d'aquestes llicències. De fet, la primera sentència en què apareixen les llicències a escala mundial és la del cas del Bar Metro-pol de Badajoz, on el propietari va demostrar que accedia a música oferta mitjançant aquestes llicències i la difonia al seu establiment; d'aquesta manera no va haver d'abonar el que li requeria una entitat de gestió col·lectiva de drets que reclamava per l'ús del seu repertori.

A data d'avui tenim més casos, la major part a l'Estat espanyol, si bé la majoria tenen relació amb la comunicació pública d'obres musicals en bars i el que es discuteix bàsicament és si el propietari de l'establiment ha d'abonar la quota corresponent a l'entitat gestora de drets. En aquells casos en què aquesta entitat no ha pogut demostrar que la música que sonava era del seu repertori i el propietari del bar ha estat capaç de demostrar que pot accedir i comunicar obres amb llicències de Creative Commons, el jutge ha eximit el propietari de pagar la quota reclamada, ja que aquesta entitat no representa els autors i els intèrprets la música dels quals ha estat sonant en aquests establiments. De manera similar ha succeït en un parell de casos més, però en aquesta ocasió es parlava de música *copyleft* en genèric.

En el cas dels Països Baixos sí que es discuteix un tema fonamental com és la validesa d'alguna de les clàusules incloses en una llicència de Creative Commons. El desenvolupament dels esdeveniments és el següent.

Adam Curry, personatge mediàtic als Països Baixos, decideix penjar a la xarxa unes fotografies on apareix ell i la seva família. Les fotografies les col·loca en el seu compte personal de Flickr i hi incorpora una llicència de Creative Commons, ja que aquest portal ofereix la possibilitat d'optar per qualsevol d'aquestes llicències o bé mantenir el tradicional *tots els drets reservats*. Un setmanari holandès anomenat *Weekend* deci-

deix publicar les fotografies en una de les seves edicions en paper i no es molesta a demanar al senyor Curry cap autorització per publicar-les. En veure el reportatge que fa el setmanari utilitzant les fotos extretes de Flickr, Adam Curry decideix portar el cas als tribunals. La principal acusació que presenta Curry és la d'un ús comercial no autoritzat ja que la llicència a la qual es va acollir era la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual. De fet, el requeriment de Reconeixement es va respectar ja que en el reportatge apareixia el símbol de *copyright* acompanyat del nom d'Adam Curry, indicant inequívocament que el titular dels drets d'aquelles fotografies era Curry. Durant la vista, el setmanari va al·legar desconeixement i alhora va voler provar una mala interpretació de la frase *Aquesta foto és pública* que apareixia al costat de cada fotografia. Quan es clica en aquesta frase es pot accedir clarament a la llicència que l'autor hi ha incorporat i, per tant, aquestes excuses no varen ser suficients perquè el jutge no castigés el seu comportament. Així doncs, el cas neerlandès reforça l'ús de les llicències i el respecte als drets dels autors.

2.6. Altres projectes de Creative Commons

Com ja s'ha dit, Creative Commons no es limita al projecte de les llicències, sinó que és una organització amb més projectes. El primer projecte que va sorgir va ser el d'internacionalització, conseqüència directa del procés d'adaptació de les llicències a les diferents jurisdiccions. Aquest projecte, anomenat *Creative Commons International*, és l'encarregat de coordinar les adaptacions que es fan des de les diferents institucions afiliades d'arreu del món. Actualment hi ha una quarantena de jurisdiccions que disposen de llicències pròpies i que s'ofereixen oficialment des del web de Creative Commons, mentre que hi ha en procés d'adaptació una vintena més. Aquest projecte d'internacionalització es dirigeix des de l'oficina que Creative Commons té a Berlín i, a més de la coordinació, intenta buscar institucions interessades en les llicències en aquells països on encara no hi ha un projecte d'adaptació.

El segon projecte que va veure la llum va ser el de CCMixer,³¹ un portal musical creat a partir d'una iniciativa de promoció de les llicències. El novembre de 2004 es va publicar un CD amb obres de diferents artistes entre els quals destaquen Gilberto Gil, David Byrne o The Beastie Boys. La característica comuna de les peces del CD era que utilitzaven una de les tres llicències de *sampling* que en permetia la remesccla. El recopilatori es va difondre amb la revista *Wired*, una publicació de referència en l'àmbit tecnològic i d'Internet, a més d'oferir la possibilitat de descarregar les peces des del web de Creative Commons. Aquesta experiència va tenir un gran ressò i, com veurem posteriorment, va servir de model per a altres iniciatives. Al cap d'un temps, des de Creative Commons es va impulsar un concurs de remescles a partir d'aquelles obres. Els guanyadors del concurs van veure que les seves peces es publicaven en un nou CD, però també van esdevenir la llavor del projecte CCMixer, ja que van ser els primers a formar part d'un nou portal. Un portal que naixia amb la intenció de crear una comunitat d'artistes on s'oferia un espai per penjar les creacions i alhora poder trobar peces la remesccla de les quals estava autoritzada. Aquest portal ha anat creixent al llarg dels anys i ha esdevingut un lloc de referència per a l'intercanvi d'obres musicals. Una de les característiques del portal és que les obres tenen una traçabilitat, és a dir, que quan s'accedeix a una peça podem veure si ha estat utilitzada per crear-ne alguna altra i quines obres s'han emprat en la seva creació.

31. <http://ccmixter.org>.

El tercer projecte va sorgir l'any 2005 amb l'objectiu de traslladar l'experiència adquirida amb les llicències al món acadèmic i científic. El projecte duu el nom de Science Commons³² i es dirigeix des d'una oficina del MIT. Els tres àmbits principals d'actuació són les publicacions científiques, les polítiques de llicències i patents, i el web semàntic per a la ciència. Per abordar aquests àmbits s'han creat tres projectes, el primer dels quals rep el nom de *Scholar's Copyright* i tracta de la manera com la propietat intel·lectual afecta les publicacions. Quan un investigador aconsegueix que una revista accepti publicar els seus resultats, el procediment tradicional és cedir en exclusiva tots els drets d'explotació a l'editor. D'aquesta manera l'investigador —és a dir, l'autor— perd el poder de decidir com explota la seva obra i ha de demanar autorització al nou titular per realitzar actes com la reproducció i distribució del seu text. Amb aquest projecte es plantegen dues vies: la primera, la de promoure la llicència de Reconeixement com la més idònia per complir les condicions de difusió del moviment de l'accés obert i, la segona, la d'incentivar l'autoarxiu d'articles propis, és a dir, oferir les eines legals perquè l'autor recuperi com a mínim l'opció de publicar els articles ja divulgats en el web personal o en dipòsits digitals.

El segon projecte de Science Commons és el de *Biological Materials Transfer*, que se centra a aconseguir que la transferència de materials entre grups de recerca es faci de manera més oberta i flexible. Aquí també s'haurà d'actuar en el camp de les patents, és a dir, en la propietat industrial.

Finalment el tercer projecte és l'estrella de Science Commons perquè en resumeix l'objectiu final: oferir les eines necessàries perquè la ciència aprofiti la potencialitat de la xarxa ja que fins ara pràcticament només s'hi han traslladat reproduccions dels processos analògics. Aquest projecte duu el nom de *Neurocommons* i, a partir de l'experiència en la neurociència, vol esdevenir l'exemple a seguir per altres branques científiques. La idea és aprofitar els recursos disponibles del web semàntic per relacionar totes les fonts d'informació possibles en aquest camp de recerca i poder realitzar processos de cerca complexos. Les cerques per realitzar seran globals i afectaran publicacions, bases de dades, ontologies, etc.

Actualment, un dels principals temes de treball de Science Commons és el de definir amb altres organitzacions què entenem per dades obertes o lliures, ja que l'accés a les dades que han intervingut en un procés de recerca són fonamentals per entendre els resultats que es publiquen en revistes científiques. Gràcies al moviment per a l'accés

32. <http://sciencecommons.org>.

obert ja tenim ben definit què s'entén per una publicació en accés obert, però ara cal consensuar què són les dades obertes.

Un altre projecte sorgit a partir de Creative Commons és iCommons,³³ que pretén englobar tots els projectes relacionats amb qualsevol àmbit obert, des dels que utilitzen llicències de Creative Commons fins a la Viquipèdia, incloent-hi projectes de programari lliure. iCommons és un projecte que va sorgir cap a l'any 2006 com a conseqüència de les diferents iniciatives que hi havia en qualsevol punt del planeta.

El darrer projecte que ofereix Creative Commons és CCLearn,³⁴ que s'ha presentat aquest any amb la intenció d'analitzar l'estat de la qüestió de l'anomenada educació oberta, és a dir, de totes les iniciatives que promouen la difusió lliure de materials o recursos educatius. Entre aquestes iniciatives destaca la impulsada pel MIT mitjançant el consorci OpenCourseWare, però n'hi ha d'altres. El projecte és nou i, per tant, encara és aviat per avaluar-lo.

33. <http://icommons.org>.

34. <http://learn.creativecommons.org/>.

3

Aplicacions de les llicències a continguts culturals

Actualment, les llicències de Creative Commons s'apliquen a quasi tots els tipus d'obra que les lleis de propietat intel·lectual reconeixen com a protegibles. Aquestes obres són d'origen divers i van més enllà del format digital, que era el format pensat originalment per ser utilitzat amb aquestes llicències.

En aquest primer capítol dedicat a l'aplicació de les llicències em centraré en els continguts culturals, els continguts musicals, literaris i artístics. En capítols posteriors analitzaré l'ús en altres àmbits com el món acadèmic i científic o el sector públic. Aquesta divisió l'he feta perquè cadascun d'aquests tres àmbits té unes peculiaritats diferents.

L'estructura d'aquest capítol i els següents és presentar una introducció del sector i mostrar com s'aplica una llicència a un contingut determinat. Per mostrar aquests exemples d'utilització he hagut de fer una selecció d'iniciatives ja que no és possible recollir-les totes. Aquesta selecció només pretén ser una mostra de pràctiques per tal que sigui útil per a totes aquelles persones que estiguin interessades a emprar aquest tipus de llicències.

En la selecció hi ha iniciatives internacionals prou importants en cada àmbit per la seva grandària o el seu impacte, però també he intentat recollir com a mínim un projecte equivalent de la nostra jurisdicció.

3.1. L'expressió literària

Possiblement en la literatura tenim un dels paradigmes d'utilització d'una llicència de Creative Commons. L'escriptor d'origen canadenc i actualment resident a Londres Cory Doctorow va decidir publicar a principis de l'any 2003 la seva obra *Down and out the Magic Kingdom*³⁵ amb la llicència més restrictiva de Creative Commons, la de Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada. Aquesta obra apareixia poc temps després que les llicències s'oferissin públicament i, per tant, suposava un dels primers exemples d'ús. Un altre aspecte que cal destacar és que el llibre s'oferia des de la xarxa en diversos formats i a la vegada es podia accedir a una versió en paper publicada per una editorial especialitzada en llibres de ciència ficció, capdavantera en aquest sector. Òbviament, aquesta versió en paper no es regalava sinó que tenia el seu corresponent preu de venda al públic. Així doncs, un mateix llibre estava disponible a la xarxa de manera gratuïta i alhora es podia adquirir a les llibreries tradicionals incloent-hi la venda en línia.

Aquest sistema no era nou ja que l'any 1999 el col·lectiu italià Luther Blisset va publicar l'obra *Q*, que va ser traduïda a diversos idiomes, entre els quals hi havia el castellà. Aquesta darrera versió va ser publicada per l'editorial Mondadori. La característica d'aquesta novel·la era que n'autoritzava la transformació i la reproducció total o parcial sempre que es fes sense ànim de lucre. La novel·la *Q* va tenir un gran èxit de vendes en diferents països. Actualment els membres d'aquest col·lectiu formen part de Wu Ming, un nou col·lectiu que continua difonent obres literàries en obert, la darrera aquest any amb el títol de *Manituana*.³⁶

Transcorregut un any des de l'aparició del llibre de Cory Doctorow, l'autor va decidir modificar les condicions d'ús de l'obra i acollir-se a una nova llicència, en aquest cas la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual. D'aquesta manera, Doctorow obria la possibilitat que es generessin obres derivades de la seva obra original, però amb la condició que aquestes noves creacions incorporessin la mateixa llicència. La resposta dels seus lectors va ser molt bona i ràpidament van aparèixer traduccions, adaptacions i noves obres que recollien el seu argument però en modificaven els protagonistes, estenien la història, etc.

35. <http://craphound.com/down/>.

36. <http://www.manituana.com>.

El model de Doctorow ha estat seguit per altres autors i editorials arreu del món, incloent-hi les obres del professor Lawrence Lessig, accessibles de manera gratuïta i en múltiples idiomes a la xarxa i alhora en venda en format paper.

Les iniciatives literàries a l'Estat que empren aquestes llicències són encara poques, però no per això poc interessants. De la mateixa manera que Cory Doctorow va esdevenir un dels primers autors a utilitzar una llicència de Creative Commons a escala mundial, també va ser una obra literària un dels primers continguts a tenir una de les primeres llicències adaptades a la legislació espanyola.

En aquest cas es tractava del llibre *Tornau-me a terra. Noves perspectives sobre Verdguer*, editat per l'Àgora Literària dels Països Catalans.³⁷ Amb aquest llibre es volia iniciar una col·lecció que es publicaria amb aquestes llicències. Malauradament, aquesta obra ha estat la primera i fins ara l'única que s'ha publicat. Cal destacar que en aquest cas només va aparèixer l'obra amb la llicència en la versió en paper.

Aquest primer exemple ha estat seguit per altres editorials de manera ocasional implementant les llicències en determinats llibres com, per exemple, el que esteu llegint.

No obstant això, possiblement l'exemple més important a escala estatal d'una editorial compromesa amb la lliure difusió del coneixement i amb el moviment *copyleft* és Traficantes de Sueños, una editorial madrilenya que distribueix llibres a l'Estat i a països llatinoamericans. Ells varen ser els responsables de la traducció i edició del llibre de Lessig *Cultura lliure*. Abans d'aparèixer l'edició de Traficantes de Sueños ja existia una versió en castellà a la xarxa, però aquesta editorial es va encarregar de fer-ne una nova edició i de difondre-la en paper. Cal dir que la versió en català, disponible gratuïtament a la xarxa en diversos formats digitals, va ser elaborada amb l'ajut de la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació.

Una altra iniciativa destacable és la d'Edicions da Rotonda, una editorial gallega en línia impulsada per l'activista cultural María Yáñez que va decidir experimentar amb un model de difusió només en xarxa. L'any 2005 aquesta editorial va publicar la novel·la *O home inédito*, del periodista i escriptor Carlos G. Meixide. Aquesta obra només estava disponible en format digital i restava subjecta a una llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual. La novel·la va tenir una gran acollida i se'n van descarregar milers de còpies. L'objectiu principal de l'editorial és el de la màxima difusió de la cul-

37. <http://www.agoraliteraria.org>.

tura gallega i amb aquesta obra ho varen aconseguir, no només per les descarregues, sinó per generar nous formats incloent-hi versions per a telèfons mòbils i agendes electròniques.

L'any 2007, l'editorial gallega Rinoceronte Editora, especialitzada a traduir al gallec obres estrangeres contemporànies, va decidir publicar *O home inédito* en paper, una opció que no havia aconseguit el seu autor des d'un principi.

3.2. L'expressió visual

Una de les raons per la qual el nombre de continguts amb llicències de Creative Commons ha crescut de manera exponencial és l'adopció d'aquest sistema per part de portals on qualsevol persona pot compartir les seves creacions. És el cas del dipòsit digital de fotografies Flickr,³⁸ que incorpora la possibilitat d'adjuntar automàticament una llicència de Creative Commons a la fotografia que volem penjar-hi. Aquest model ha estat adoptat per altres iniciatives. A Flickr podem trobar uns 50 milions de fotografies amb aquestes llicències, però el que no permet encara és poder triar una llicència personalitzada a la jurisdicció i, per tant, empra la llicència anomenada *genèrica*.

Cal dir que en aquest dipòsit conviuen fotografies amateur amb fotografies artístiques i també podem trobar-ne amb tots els drets reservats.

L'adopció d'aquest tipus de llicències per part dels autors és en molts casos per aconseguir una difusió més gran amb l'objectiu de ser coneguts. D'aquesta manera s'aconsegueix tenir presència a la xarxa. En d'altres casos també hi ha un posicionament ètic o moral envers un altre model de difusió de cultura.

L'ús de les llicències en fotografies digitals disponibles a la xarxa és freqüent, però si no es recullen en un portal de continguts és difícil d'accedir-hi. Hi ha altres portals que han seguit el model de Flickr permetent que els seus usuaris puguin optar per aquestes llicències. Una altra possibilitat de cercar aquest tipus de material és mitjançant els cercadors habituals, com Google o Yahoo, que ofereixen la possibilitat de filtrar per drets cedits, és a dir, per tipus de llicència de difusió. D'aquesta manera es pot fer una cerca d'imatges per paraules clau i alhora per usos admesos com, per exemple, la distribució comercial.

Si passem a les imatges en moviment, cal destacar un dipòsit com l'Internet Archive, que no només disposa d'obres audiovisuals, sinó que és un arxiu immens de continguts, entre els quals hi ha totes les versions que s'han creat de determinats webs. En el cas que ens ocupa, les obres audiovisuals, podem accedir a continguts que es troben al domini públic, com és el cas de la col·lecció Prelinger i molts altres subjectes a algunes de les llicències de Creative Commons.

38. <http://www.flickr.com>.

També han aparegut llargmetratges i curtmetratges amb llicències de Creative Commons. El primer va ser *Elephant's Dream*, una pel·lícula neerlandesa d'animació que, a més, va ser creada amb programari lliure. Després d'aquesta pel·lícula n'han aparegut d'altres, entre les quals podem destacar la brasilera *Cafuné* o la finlandesa *Star Wreck*. Aquesta última és una paròdia de pel·lícules i sèries de ciència ficció com *Star Trek* creada per una colla d'amics que ha aconseguit que Universal Pictures hagi signat un acord per fer-se'n càrrec de la distribució comercial.

Si busquem exemples similars a l'Estat espanyol, ens trobem amb alguns curtmetratges, dels quals podem destacar el de Guillermo Zapata que duu el títol de *Lo que tú quieras oír*. Aquest curt ha tingut una gran repercussió ja que va ser un dels primers a utilitzar una llicència de Creative Commons en aquest tipus d'obra a l'Estat i perquè l'actriu protagonista apareix en sèries de televisió de difusió comercial.

Encara que la llicència utilitzada no sigui estrictament comercial, cal no oblidar el projecte impulsat per la televisió pública britànica BBC mitjançant el *Creative Archive License Group*. Aquest grup format per la BBC, Channel Four, l'Open University i la Filmoteca britànica té com a objectiu posar a disposició del públic britànic la majoria del seu fons audiovisual mitjançant una llicència pròpia basada en la llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual. De fet, s'hi varen incloure dues condicions o restriccions addicionals: la inclusió de la clàusula de prohibició d'insinuar una relació o suport entre el grup i l'usuari de les obres mitjançant el requeriment del reconeixement, i la limitació geogràfica de la llicència, només aplicable al Regne Unit.

Com en el cas de les fotografies que estan disponibles a la xarxa a través de portals com Flickr, alguns autors audiovisuals també comencen a optar per aquest tipus de llicències per difondre les seves obres. En alguns casos aquests mateixos autors demanen mantenir aquest model de difusió a l'hora de publicar un catàleg d'una exposició, com veurem a continuació.

L'any 2004 van tenir lloc unes jornades a Barcelona i a Sevilla amb el títol «Suturas y fragmentos. Cuerpos y territorios en la ciencia ficción».³⁹ Aquestes jornades, organitzades per la Fundació Antoni Tàpies i la Universitat Internacional d'Andalusia, varen ser comissariades pel col·lectiu belga Constant vzw. Una de les prolongacions d'aquestes trobades va ser un llibre amb un títol idèntic al de les jornades en què s'apleguen relats de ciència ficció i que es troba a la venda en format paper. El més interessant, a part del contingut, és que a la segona pàgina no trobem el clàssic «Tots els drets reservats»,

39. http://www.fundaciotapias.com/site/rubrique.php3?id_rubrique=411.

sinó que hi apareix un text força diferent:

Tots els textos, les traduccions i les imatges que apareixen reproduïdes en aquest llibre, llevat dels textos «Suturas y fragmentos. Cuerpos y territorios en la ciencia ficción», de Constant vzw, i «Dune. Descolonizar el futuro», de Salman Sayyid, han estat publicats sota una llicència Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual de Creative Commons, que permet copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra sense objectius comercials, i també permet crear obres derivades, sempre que siguin distribuïdes sota aquesta mateixa llicència.

El text «Suturas y fragmentos. Cuerpos y territorios en la ciencia ficción», de Constant vzw, ha estat publicat sota una llicència copyleft, que en permet la distribució o la modificació d'acord amb els termes de la Llicència Art Lliure.

El text «Dune. Descolonizar el futuro», de Salman Sayyid, ha estat publicat sota una llicència Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada de Creative Commons, que permet copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra sense objectius comercials, però no permet crear obres derivades.

La iniciativa de posar aquestes llicències a aquest llibre va sorgir dels mateixos autors, els quals varen demanar que el llibre es publicués en aquestes condicions. D'aquesta manera, si a algú li interessa reproduir un text i incloure'l en una obra pròpia ho podrà fer sempre que compleixi els requeriments de les tres llicències utilitzades.

Un any després de l'experiència de «Suturas y fragmentos», la Fundació Antoni Tàpies acollia l'exposició «Entusiasme», que ja havia estat a Varsòvia, Berlín i Londres. En aquesta exposició es mostraven les obres cinematogràfiques de creadors amateurs polonesos de l'època comunista. Aquestes obres varen ser recuperades pels artistes Neil Cummings i Marysia Lewandowska amb l'objectiu d'explorar la resposta creativa dels treballadors polonesos davant l'opressió cultural del règim comunista. A més de l'exposició, un dels objectius del projecte de Cummings i Lewandowska era el de donar a conèixer aquestes obres recuperant-les de l'oblit i col·locar-les a la xarxa perquè arribin a tothom. La manera d'aconseguir més difusió ha estat col·locar-hi una llicència de Creative Commons i dipositar-ho en un portal internacional com l'Internet Archive. Per poder-ho fer ha calgut contactar amb els autors i els hereus, com a titulars vigents dels drets, i acordar el sistema de difusió. De manera coherent amb el projecte i l'objectiu de la difusió oberta, la publicació del catàleg de l'exposició, en aquest cas un catàleg trilingüe, es va fer amb una llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual de Creative Commons.

Un altre centre d'art que s'ha apuntat a les iniciatives *copyleft* ha estat el centre

Arteleku⁴⁰ de Donòstia, que des de fa temps utilitza la llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual per a la seva publicació periòdica *Zehar*, que s'edita en anglès, castellà i basc. A més, aquest centre, a través de la Diputació Foral de Guipúscoa, ha estat un dels principals impulsors de la traducció de les llicències estatals al basc així com de part del web internacional de Creative Commons. La revista *Zehar* té una versió en línia i en paper, i en ambdues s'utilitza la mateixa llicència.

Finalment, per acabar amb aquest apartat, hi ha un altre projecte creat per una productora privada, Deboom Studios, que ha rebut el suport institucional, en aquest cas de l'Ajuntament de Barcelona. El projecte es diu Barcelona Visió i pretén ser un espai d'intercanvi d'obres audiovisuals amb la ciutat de Barcelona com a temàtica central de les creacions. Des de l'espai web que s'ha creat hi ha la possibilitat de pujar creacions pròpies i adjuntar-hi una llicència de Creative Commons, però, a més, es pot accedir a recursos audiovisuals amb la ciutat com a motiu, que es poden descarregar i és possible utilitzar en noves creacions gràcies a la llicència utilitzada.

40. <http://www.arteleku.net/>.

3.3. L'expressió musical

Sense por d'equivocar-me, puc afirmar que un dels àmbits on ha tingut més incidència la utilització de les llicències ha estat el musical. El sistema de llicències ofereix la possibilitat de difondre les obres d'una manera més directa sense haver d'introduir-se plenament en els canals de distribució tradicionals. Uns canals que han sofert una gran sotragada amb l'aparició d'Internet i la utilització generalitzada i massiva de les xarxes d'intercanvi. El principal problema de la difusió tradicional de la música ha estat la desaparició del suport. Ja no cal un disc compacte o una casset, el disc dur és el nou suport.

Amb l'objectiu d'obtenir una gran difusió i arribar a molta gent, molts grups nous han optat per aquest tipus de llicències i també com a reacció a algun dels intermediaris de la cadena de distribució i promoció tradicional.

Possiblement la iniciativa que va tenir més ressò en aquest àmbit va ser la distribució d'un CD amb la revista *Wired* que contenia obres de diferents artistes entre els quals destacaven Gilberto Gil, David Byrne o The Beastie Boys. La novetat era que aquests músics havien optat per distribuir la seva peça amb una de les llicències de *sampling* de Creative Commons la qual permetia que la seva obra es difongués lliurement i legalment amb algunes condicions i, a la vegada, que altres artistes poguessin utilitzar-la com a base per generar noves creacions. Aquesta experiència va esdevenir un exemple de referència per a qualsevol iniciativa que volgués difondre música amb aquest tipus de llicències. A més, va ser l'origen d'una de les comunitats musicals més importants a la xarxa, CCMixer.

Com ja s'ha comentat en el capítol anterior, la comunitat CCMixer va néixer com a conseqüència de l'aparició del CD de *Wired* i la convocatòria de diversos concursos de mesclades que es convertien en nous CD. Una de les característiques del portal és que les obres tenen una traçabilitat, és a dir, que quan s'accedeix a una peça podem veure si ha estat utilitzada per crear-ne alguna altra i quines obres s'han emprat en la seva creació. Actualment aquesta comunitat està formada per milers de creadors i s'hi han afegit noves comunitats com la de Freesound.

Freesound és un projecte del grup de Tecnologia Musical de la Universitat Pompeu Fabra que reuneix milers de sons i que ha creat una comunitat al seu voltant. El projecte ha rebut diverses distincions entre les quals destaca el Premi Ciutat de Barcelona, però potser el més sorprenent és que un dels sons que s'hi van dipositar va ser utilitzat en una pel·lícula nord-americana comercial que en fa el reconeixement en els títols de crèdit.

Seguint l'exemple de *Wired*, des de Creative Commons Catalunya es va voler desenvolupar un projecte similar i la iniciativa va ser molt ben acollida per la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya. El problema va ser trobar autors que poguessin cedir una obra, ja que en molts casos els autors o intèrprets estan lligats de mans i peus per culpa de contractes que han signat i que no els permeten decidir la manera de difondre les seves obres encara que siguin de nova creació.

Salvant aquest tipus de problemes, finalment l'any 2006 el número de maig de la revista *Enderrock* apareixia amb un CD anomenat *Música Lliure*. El projecte va ser possible gràcies a la implicació del Grup Enderrock, al suport de la Fundació Observatori de la Societat de la Informació de Catalunya (FOBSIC) i, principalment, als grups de música que hi varen participar amb una de les seves creacions de temàtica pop-rock. El mateix CD va aparèixer amb la revista *Folc* del mateix grup editorial.

Un mes després, la revista *Jaç*, també del grup Enderrock, publicava el segon CD de *Música Lliure*. En aquest cas es tractava d'un recopilatori d'obres de jazz d'autors i intèrprets catalans i d'una peça de Gilberto Gil, que també havia participat en el primer.

L'aparició d'aquests dos discs va donar un impuls molt important a la utilització de les llicències entre els grups novells que cercaven alternatives als models tradicionals de difusió. Tanmateix, abans d'aquesta difusió ja hi havia músics que portaven una trajectòria prou important en el món de l'anomenada música *copyleft*. És el cas de Lamundial.net, un grup de Barcelona que ha estat un dels principals impulsors de la música que es difon mitjançant qualsevol alternativa al *Tot reservat*. Aquest grup de *funk* va ser un dels pioners a oferir les seves obres a la xarxa amb poques restriccions d'ús i a adoptar les llicències de Creative Commons quan varen aparèixer. L'experiència que han adquirit els ha convertit en una referència en l'escena musical *copyleft*.

Actualment, el nombre de músics que ofereixen les seves obres amb llicències de Creative Commons o similars ha augmentat considerablement. Podem destacar-ne alguns, començant per Conxita. El grup liderat per Helena Casas va tenir un reconeixement de públic i crítica amb el seu primer disc. Una obra que es difonia per la xarxa i que també s'oferia pels canals tradicionals en suport CD amb un embolcall prou original. Una altra característica d'aquest CD és que anava acompanyat de la llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual.

Altres autors catalans també han optat per aquest tipus de difusió per als seus àlbums de debut com, per exemple, el grup Pullover o el músic Cesc Freixas, que ofereixen

les seves obres a través dels seus webs respectius i que també es troben en portals especialitzats. Perquè amb un web propi no n'hi ha prou. La gran quantitat d'informació disponible a la xarxa fa que sigui pràcticament impossible que un grup arribi a un gran públic limitant la difusió de les seves obres al seu web. És aquí on apareix la necessitat dels portals especialitzats que esdevinguin llocs de referència on cercar un determinat tipus de música.

Amb aquest objectiu van néixer portals com Jamendo, Musicalliuere.net o dpop.es. Aquest darrer és el més nou i va néixer amb l'objectiu d'esdevenir un directori de referència a l'Estat espanyol on es recollís informació de grups de música amb dues característiques comunes: l'estil pop i l'opció de difondre les seves obres mitjançant alguna de les llicències de Creative Commons o similars. Actualment hi ha una desena de grups en el directori des del qual s'accedeix als webs dels grups.

Musicalliuere també té com a objectiu reunir obres que es puguin descarregar lliurement i de manera legal i per això recull prop de 190 cançons amb llicència de Creative Commons o similars provinents de 25 autors. Un altre tret característic d'aquest portal és que els autors o els intèrprets són catalans.

Finalment, Jamendo va néixer a principis de l'any 2005 per recollir la música anomenada *copyleft*, és a dir, la que utilitza alguna de les llicències de Creative Commons o similars, centrant-se en l'escena europea. Jamendo va néixer a Luxemburg però ràpidament ha esdevingut un portal de referència a tot el continent. Actualment hi ha més de 70.000 obres que es poden descarregar lliurement i que van acompanyades per alguna de les llicències que en permet la reutilització. Aquest portal, a més, ofereix la possibilitat que els usuaris facin donacions directes als grups o que aquests s'acullin a un programa de publicitat del qual es beneficien a parts iguals els músics i els gestors del portal. Aquestes opcions de remuneració han estat ben acollides pels grups i el nombre d'artistes que hi allotgen les seves creacions s'ha anat incrementant ràpidament.

Així doncs, veiem que, tot i la crisi del sector musical, hi ha qui també aposta per crear nous models de negoci. El model de Jamendo s'acosta al que utilitzen les anomenades *netlabels* o discogràfiques a la xarxa. Aquests segells discogràfics proposen diferents models, des de l'oferiment gratuït de les seves obres incloent-hi algun tipus de llicència, a l'accés de pagament a aquestes obres amb llicència o sense. Entre les diverses iniciatives destaca Magnatune, amb el seu lema *We are not evil* («No som dolents»), que ofereix la possibilitat d'escoltar les obres del seu repertori i permet que l'usuari determini el preu a pagar si les vol descarregar. Aquest sistema de pagament ja ha estat seguit per grups més reconeguts com Radiohead. A més, Magnatune també

ofereix la possibilitat de fer càlculs del cost de la utilització d'una obra de manera comercial, distingint-ne els diferents usos com, per exemple, en una pel·lícula o en un anunci. I com es guanyen diners? Doncs els beneficis obtinguts per les vendes derivades de les descàrregues i per les comercialitzacions demanades es divideixen a parts iguals entre Magnatune i els músics.

A escala estatal també hi ha diverses *netlabels* que ofereixen models com el Magnatune o similars. Aquest any ha tingut lloc a Barcelona la primera trobada estatal de *netlabels* i s'ha acordat crear una mena de portal que les agrupi sota el nom de *netaudio.es*. Aquests segells ofereixen obres musicals d'accés gratuït o mitjançant pagament, i regulades amb llicències de Creative Commons o amb tots els drets reservats.

3.3.1. El projecte pilot de Buma-Stemra

Des de l'aparició del sistema de llicències de Creative Commons ha sorgit un conflicte no desitjat amb les entitats de gestió col·lectiva de drets per la impossibilitat que els membres d'aquestes societats puguin difondre les seves obres mitjançant alguna d'aquestes llicències. El problema va aparèixer quan el projecte de Creative Commons es va estendre més enllà dels EUA, ja que allà les condicions de pertinença a aquest tipus d'entitat són més flexibles. A Europa, per exemple, la majoria d'entitats de gestió exigeixen una cessió exclusiva de drets de les obres que es generin durant la pertinença a aquestes entitats. Aquest requeriment no permet que l'autor pugui combinar la gestió tradicional mitjançant una d'aquestes societats i la difusió d'alguna obra amb una llicència per a continguts lliures.

Des de Creative Commons s'ha volgut buscar una solució a aquest problema, ja que els principals perjudicats són els autors, i per això s'han mantingut reunions amb aquestes entitats per estudiar models de gestió més oberts. Finalment s'ha aconseguit que una entitat de gestió hagi optat per estudiar la viabilitat de l'ús de llicències de Creative Commons per part dels seus membres.

L'estiu del 2007, Creative Commons Països Baixos i l'entitat neerlandesa Buma-Stemra⁴¹ anunciaven l'inici d'un projecte pilot als Països Baixos destinat a analitzar l'ús d'aquestes llicències per part dels seus membres durant un any. Aquests membres podran utilitzar una de les llicències de Creative Commons que inclogui la restricció d'usos

41. <http://www.bumastemra.nl>.

comercials,⁴² és a dir, la condició No Comercial (NC). Buma-Stemra s'encarregarà de la gestió dels usos comercials d'aquestes obres i els autors i compositors en rebran la corresponent remuneració a través d'aquesta societat.

En la informació de la llicència utilitzada s'adreçarà als usuaris al lloc web de Buma-Stemra per demanar la corresponent autorització per a usos comercials.

Per fer possible l'ús de les llicències, Buma-Stemra retornarà als seus membres els drets necessaris perquè els músics puguin realitzar la cessió a tercers que implica la llicència de manera legal i sense cap entrebanc.

Els músics que ja utilitzen aquestes llicències per difondre llurs obres es podran incorporar a l'entitat i aquesta gestionarà els usos comercials d'aquestes obres i les corresponents remuneracions.

L'objectiu principal d'aquest projecte pilot és el d'aconseguir més llibertat per als músics a l'hora de decidir la manera com exercir els seus drets i com difondre les seves obres, i per tal d'evitar que hagin d'optar per dues opcions antagòniques, la gestió col·lectiva i la gestió individual, mitjançant una llicència de Creative Commons.

Aquesta notícia és important perquè per primera vegada una entitat de gestió col·lectiva accepta la difusió de les obres dels seus membres mitjançant un sistema de llicències obert que permet la lliure difusió sense finalitats comercials. Caldrà veure com funciona l'experiència i si alguna altra entitat s'afegeix a l'experiment.

42. De les sis llicències estàndard, n'hi ha tres que inclouen aquesta condició: Reconeixement - No Comercial (CC-BY-NC), Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual (CC-BY-NC-SA) i Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada (CC-BY-NC-ND).

4

La presència de Creative Commons en el món acadèmic

En més d'una ocasió s'ha dit que les llicències de Creative Commons tenen el seu espai natural en el món acadèmic, on la generació de continguts no té com a objectiu principal una sortida comercial, sinó que hi hagi una gran difusió i s'aconsegueixi un ampli reconeixement.

Com ja s'ha vist en el capítol anterior, les llicències poden conviure tranquil·lament amb objectius comercials i ser aplicades en projectes en què hi hagi un objectiu clarament econòmic. Tanmateix, sí que és veritat que l'ús de les llicències s'ha estès en el món acadèmic per la facilitat d'indicar que no es volen reservar tots els drets així com per la facilitat d'intercanviar materials.

Aquest capítol està dividit en dues parts: la utilització de les llicències en materials purament docents, és a dir, aquells que s'han generat per ser emprats en una classe real o virtual, i, per altra banda, tractaré l'ús que se'n fa en l'àmbit de la recerca i més concretament en la publicació científica. Com en el capítol anterior, al final de cada secció presentaré una sèrie d'iniciatives que s'han anat desenvolupant al nostre país en aquest àmbit.

4.1. L'ús de les llicències de Creative Commons en materials docents

L'abril del 2001, el president del Massachusetts Institute of Technology (MIT), Charles M. Vest, anunciava que en els propers anys aquesta prestigiosa institució acadèmica posaria a disposició de tothom els materials docents que generava el seu professorat. Amb aquest anunci naixia el projecte OpenCourseWare (OCW).

Aquest projecte era la conseqüència de l'anàlisi iniciada el 1999 per un comitè del MIT, format per professors, alumnes i administradors, per tal de marcar una estratègia per ubicar aquesta institució en l'àmbit de l'aprenentatge a distància. La creació de l'OCW concorda amb la missió del MIT, fer avançar el coneixement i educar els estudiants en la ciència, la tecnologia i altres àrees acadèmiques per tal de servir la nació i el món el millor possible en el segle XXI.

Han passat més de set anys des de l'anunci i l'OCW ha anat evolucionant en diversos aspectes. Per una banda, els materials que s'ofereixen des del MIT són pràcticament els corresponents a totes les assignatures de tots els ensenyaments que imparteix aquest institut. Aquests materials estan essent traduïts a diverses llengües entre les quals destaquen el castellà i el xinès, ja que d'aquesta manera els materials estarien disponibles en els tres idiomes més parlats al món. I, a més, instituts i universitats d'arreu del món han engegat projectes paral·lels per oferir continguts del seu professorat. Aquests projectes i els seus corresponents centres educatius formen part del consorci de l'OpenCourseWare,⁴³ creat l'any 2005.

I quina relació hi ha amb Creative Commons? Els centres educatius dels EUA tenen molt clara la seva política de propietat intel·lectual i, per tant, un dels punts importants que calia tenir en compte era el règim legal d'aquests materials docents. Des de l'inici de l'OCW, el MIT va decidir optar per un model de llicència basat en la llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual. No era la llicència estàndard, sinó un redactat específic ja que s'hi volien incloure algunes particularitats entre les quals destacava el reconeixement al MIT o la inclusió de materials de tercers que comprenia el manteniment de tots els drets. Amb l'evolució de les llicències s'ha aconseguit que el

43. <http://www.ocwconsortium.org/>.

MIT adopti la versió estàndard de la llicència. Aquesta adopció ha estat possible gràcies al nou redactat, on s'amplien els reconeixements o bé s'inclou una menció especial a la inexistència de relació o patrocini entre l'usuari i qui ofereix l'obra amb la llicència.

Un altre fet que cal destacar en l'ús de la llicència de Creative Commons en el projecte OCW és la definició de *No Comercial* que fa el MIT.⁴⁴ En aquesta definició es recullen aquelles utilitzacions de l'obra que aquest institut entén com a no comercials, com per exemple que un professor pugui fer pagar a un alumne el cost del suport on s'ha fixat el material docent, o que una empresa privada faci ús d'aquests materials en cursos gratuïts entre els seus empleats. Els tres punts clau són:

- La comercialització està prohibida.
- La comercialitat està determinada per l'ús que se'n fa i no per l'usuari.
- Es permet aplicar càrrecs incidentals per recuperar de manera raonable els costos de reproducció.

Aquesta explicació és d'agrair ja que permet aclarir alguns dubtes que sorgeixen en aquest tema del *NoComercial*.

El projecte del MIT va ser un dels primers a emprar aquest sistema de llicències aplicat a continguts docents i possiblement el que més repercussió ha tingut en aquest àmbit. Tanmateix, hi ha un altre projecte similar que no és tan conegut però que representa també un bon exemple en el món acadèmic. És el projecte Connexions, de la Universitat texana de Rice. La diferència principal entre aquest i el del MIT és que els continguts no els genera exclusivament el seu professorat, sinó que hi ha membres externs a la universitat que també aporten el seu coneixement o que ajuden a realitzar traduccions o ampliar els continguts. Pel que fa a les llicències, també cal destacar l'ús que en fan, ja que la llicència triada és la de Reconeixement, és a dir, que l'únic que reclamen és que se citi l'autor permetent que el contingut s'utilitzi pràcticament sense restriccions. Aquest fet ha permès que una empresa externa dedicada al món editorial hagi decidit apostar per aquests materials i hagi iniciat un projecte d'impressió a demanda.

Si analitzem els projectes similars al nostre país, ens trobem que hi ha diverses universitats que s'han afegit al consorci OpenCourseWare i han seguit el model impulsat pel MIT. És el cas de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), que a través del seu portal UPCommons ofereix una col·lecció de materials docents. Cal destacar que no tots

44. <http://ocw.mit.edu/OcwWeb/web/terms/terms/index.htm#noncomm>.

els materials són accessibles totalment i hi ha algunes restriccions com, per exemple, els exàmens, als quals només es pot accedir des d'ordinadors de la mateixa UPC. A més, aquests continguts tenen tots els drets reservats i no es regeixen per la llicència comuna de tots els projectes OCW.

Com ja he comentat en capítols anteriors, el naixement del projecte Creative Commons a l'Estat espanyol és una conseqüència de l'adopció del model de difusió de materials docents iniciat al MIT. De fet, des de la Universitat de Barcelona vàrem copiar les condicions d'ús del projecte nord-americà ja que creïem que s'ajustava a les necessitats del nostre professorat. L'objectiu del projecte era oferir un procediment al professorat de la UB per tal que pogués penjar a la xarxa els seus materials lliurement i que es respectessin els seus drets com a autor. D'aquesta manera, es va optar per utilitzar dues llicències pròpies elaborades a partir de la llicència que oferia el MIT i de les modificacions que s'havien fet a l'hora d'adaptar les llicències de Creative Commons a la legislació espanyola.

Fins aquest any els continguts s'oferien en una llista que no permetia cap mena de cerca. Actualment la col·lecció de material docent es troba en el dipòsit digital institucional i permet fer cerques de tot tipus. A més, de la mateixa manera que el MIT, ja no hi ha unes llicències específiques per a la UB, sinó que hem adoptat els textos estàndard ampliant el nombre d'opcions a sis.

Durant aquest curs s'està elaborant un projecte a les universitats catalanes per tal de tenir un portal comú d'accés a tots els materials docents. Aquest projecte duu el nom de MDX (materials docents en xarxa). L'objectiu del projecte és oferir un espai on qualsevol universitat pugui dipositar els materials docents del seu professorat o bé recollir aquells materials que ja estan dipositats en les respectives universitats, com és el cas de la UB o la UPC, entre d'altres.

Tots aquests projectes demostren que hi ha una preocupació a escala internacional entre les universitats per difondre els continguts docents elaborats pel seu professorat. Possiblement es pot afirmar que el projecte de l'OCW va ser l'inici de l'anomenat moviment per a l'educació oberta (*open education*) o per als recursos educatius oberts (*open educational resources*). Aquest moviment encara no està tan estructurat com el que defensa l'accés obert al coneixement científic, però aquests darrers anys ha anat creixent el nombre de projectes que impulsen la difusió oberta dels materials docents. Per aquesta raó, des de Creative Commons s'ha decidit impulsar un nou projecte, CCLearn, que analitzi les necessitats d'aquest moviment i pugui oferir les eines adients per facilitar aquesta difusió lliure i oberta. Un dels objectius d'aquest nou projecte serà

valorar si cal crear una llicència específica per a continguts docents, una proposta que s'ha debatut periòdicament des de l'inici del projecte de les llicències però que mai no s'ha arribat a plasmar en un text a causa de la falta de consens. No queda clar quines haurien de ser les condicions comunes de reutilització dels continguts. Se n'haurien de permetre els usos comercials? S'hauria de permetre la generació d'obres derivades? S'hi haurien d'incloure noves condicions?

Un altre tema que s'hauria de plantejar a les nostres universitats abans d'optar per un model de difusió en obert és el de la normativa de propietat intel·lectual. Mentre que el règim de patents normalment està ben establert en tots els centres, quan es tracta de la propietat intel·lectual hi ha molts buits que compliquen l'establiment d'una estratègia i una política clara de difusió. Aquesta manca de normatives transparents de propietat intel·lectual és comuna a moltes universitats europees, especialment les continentals. En canvi, les institucions nord-americanes o britàniques tenen ben definida la titularitat dels drets dels materials docents, que poden pertànyer a la institució, als professors o a tots dos segons els casos.

4.2. L'ús de les llicències de Creative Commons en l'àmbit de la recerca

Quan es va iniciar el projecte de les llicències, l'objectiu principal era que fossin utilitzades per a qualsevol creació, però principalment en l'àmbit més artístic. Tanmateix, es va detectar que en el món científic aquests textos legals encaixaven perfectament ja que permetien regular el que sempre s'havia fet entre els investigadors, permetre difondre el coneixement amb unes mínimes restriccions. Idealment, el que busca un investigador és que els resultats de la seva recerca es difonguin àmpliament i obtenir el corresponent reconeixement. Lamentablement, aquest objectiu s'ha viciat per culpa dels processos d'avaluació i s'ha substituït pel de publicar en determinades revistes sobrevalorades sense tenir en compte les condicions d'accés.

Les llicències han esdevingut una eina adient per al moviment per a l'accés obert del coneixement científic i humanístic i, de fet, des de Creative Commons s'ha iniciat el projecte Science Commons per donar respostes específiques a aquest àmbit.

Aquest moviment ha tingut un ressorgiment molt important des de fa cinc anys, quan es va fer pública la iniciativa de Budapest,⁴⁵ que havia sorgit en una reunió celebrada en aquesta ciutat. En aquesta declaració s'estableixen les condicions per assegurar una distribució mundial electrònica dels continguts de revistes amb revisió i accés gratuït i sense restriccions a tots els científics, acadèmics, professors, estudiants i altres ments curioses.

En aquesta declaració es defineix l'accés obert com la disponibilitat gratuïta i pública a la xarxa, que permet a qualsevol usuari la lectura, la descàrrega, la reproducció, la distribució, la impressió, la cerca o l'enllaç dels textos complets, així com l'ús per indexar-los, passar-los com a dades o per a qualsevol altre propòsit lícit, sense barreres econòmiques, legals o tècniques. L'única condició és mantenir-ne la integritat i el reconeixement de l'autoria quan se citin.

Per aconseguir l'objectiu que es planteja, el de l'accés lliure al coneixement científic, es plantegen dues estratègies complementàries:

45. <http://www.soros.org/openaccess/>.

- l'autoarxiu, és a dir, el procés de dipositar els articles revisats en arxius digitals oberts;
- les revistes en accés lliure, revistes que no invoquen els drets d'autor per restringir l'accés i l'ús dels continguts publicats, sinó que els empren per assegurar-ne un accés lliure i permanent.

Després de la reunió de Budapest es varen celebrar altres trobades de les quals destaquen dues, la de Bethesda⁴⁶ i la de Berlín⁴⁷ de l'any 2003. En aquestes dues reunions es va acordar què s'entenia per publicació en accés obert i com s'hauria d'impulsar la transició cap a la nova situació on qualsevol investigador pogués dipositar els seus articles i pogués publicar en accés obert o lliure.

Si prenem les condicions que ha de tenir una publicació en accés obert segons la definició acordada a les reunions de Bethesda i Berlín de l'any 2003:

L'autor (o els autors) i els qui retenen els drets sobre les col·laboracions han de garantir a tots els usuaris el dret a l'accés lliure de manera irrevocable en l'àmbit mundial, amb llicència per copiar, usar, difondre, transmetre i exposar els treballs públicament, i també per elaborar i distribuir els treballs que en derivin, en qualsevol mitjà digital i amb qualsevol propòsit responsable, a canvi del compromís d'esmentar-ne com cal l'autoria (les normes de la comunitat dictaran els mecanismes per fer complir adequadament l'ús de l'atribució i de la responsabilitat dels treballs publicats tal com es fa en l'actualitat), com també el dret a fer còpies impreses en poca quantitat i per a ús personal.

Una versió completa d'aquesta obra, com també dels seus materials complementaris, inclosa la còpia del permís esmentat, s'haurà de dipositar en un format electrònic apropiat (que, de fet, posteriorment es publicarà) en un lloc en línia, usant les normatives i les tècniques adequades (com en les definicions dels arxius oberts). Aquest arxiu serà gestionat i estarà sota el manteniment d'una institució acadèmica, un organisme de recerca, una administració pública o un organisme que tingui competències a l'hora d'assegurar-ne l'accés lliure, la distribució no

46. El resultat de la reunió és una declaració que es troba (en anglès) a <<http://www.earlham.edu/~peters/fos/bethesda.htm>>.

47. La reunió de Berlín es va concloure amb una nova declaració, l'original de la qual es troba a: Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. Berlín, Max Planck Society, 2003, <<http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>>.

Hi ha una traducció al català feta per Nora Vela l'any 2005: «Declaració de Berlín sobre l'accés lliure al coneixement de les ciències i de les humanitats». *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, desembre, núm. 15. <http://www2.ub.edu/bid/consulta_articulos.php?fichero=15vela.htm>.

restrictiva, la interoperativitat i l'arxivament en darrer terme.

podem dir que la llicència de Creative Commons que millor hi escau és la de Reconeixement, ja que pràcticament no imposa restriccions i respecta la integritat i el reconeixement de l'autoria de l'obra. Així doncs, podem veure la utilitat d'aquesta llicència en aquest àmbit i una de les raons per les quals un dels camps d'actuació preferent de Science Commons és el de la publicació científica.

Les revistes en accés obert més conegudes i més reconegudes ja utilitzen aquesta llicència. Altres publicacions opten per altres llicències per incloure-hi alguna restricció suplementària com la limitació a usos no comercials o, fins i tot, no permetre'n la transformació per generar obres derivades. De fet, quasi tots els directoris de revistes en accés obert no ofereixen un criteri únic a l'hora d'incloure una revista i ens trobem amb publicacions purament en accés obert, és a dir que compleixen la definició de Bethesda o Berlín, i amb altres que pràcticament només ofereixen un accés públic, cosa que vol dir que ofereixen accés al text complet dels articles però en restringeixen qualsevol ús sense permís, mantenint el concepte *tots els drets reservats*. Aquesta falta de criteri la trobem en el directori més exhaustiu de revistes en accés obert, el *Directory of Open Access Journals* (DOAJ),⁴⁸ impulsat per la universitat sueca de Lund, i també en altres llistats o directoris.

Entre les revistes en accés obert hauríem de destacar les que promou la Public Library of Science (PLoS). Aquest projecte publica en accés obert pur i es va crear el 2001 com a conseqüència de la petició de dos científics, Patrick Brown i Michael Eisen, perquè els seus col·legues se sumessin a la iniciativa de deixar de publicar en revistes que no facilitessin de manera totalment lliure i gratuïta els seus continguts després de sis mesos de la publicació.

Actualment PLoS publica set revistes, totes amb la llicència de Reconeixement 2.5 genèrica. Cal dir, com a resposta a aquells que afirmen que aquest tipus de revistes no tenen prou reconeixement, que PLoS Biology⁴⁹ té l'índex de citació més alt en el seu àmbit segons el llistat del darrer any. També cal recordar que una publicació en accés obert també té un procés de revisió comparable a qualsevol altra revista científica.

Un altre gran grup editorial que publica en accés obert és BioMed Central (BMC),⁵⁰

48. <http://www.doaj.org>.

49. <http://biology.plosjournals.org/>.

50. <http://www.biomedcentral.com/>.

que va néixer abans que PLoS. BMC publica 183 revistes que, com a mínim, tenen els articles de recerca en accés obert mitjançant la mateixa llicència de Reconeixement. Algunes presenten tots els textos en les mateixes condicions i d'altres tenen la resta de continguts en condicions d'accés públic o per subscripció.

La crítica principal que reben aquest tipus de revistes té a veure amb el cost de publicació. Encara que parlem d'accés obert o lliure, la confecció d'aquestes publicacions també té un cost, que no es carrega al lector mitjançant una subscripció, sinó que s'imputa a qui publica. Per aquesta raó, moltes vegades es parla del model *autor paga*. En realitat, qui paga és qui finança la recerca i cada vegada hi ha més consciència que la publicació és un part més de la recerca i, per tant, també s'ha de finançar.

Les revistes que podem anomenar tancades també han optat per utilitzar algunes d'aquestes llicències per permetre als autors poder oferir els seus articles en obert. Aquest sistema és l'anomenat model híbrid de difusió, que compatibilitza articles en accés públic o gratuït i en accés tancat o de pagament en una mateixa publicació. Grups editorials com Elsevier o Springer ofereixen aquesta opció en algunes de les seves revistes científiques. En el cas d'Springer, el programa de difusió híbrida rep el nom d'Open Choice,⁵¹ i quan l'autor decideix acollir-s'hi, qualsevol persona pot gaudir d'un accés gratuït a l'article en les condicions d'una llicència de Reconeixement - No Comercial. Per tant, no només hi ha un accés públic a un contingut, sinó que hi ha una autorització a utilitzar-lo en unes determinades condicions. En aquest cas l'article es pot reproduir, distribuir, comunicar públicament i fins i tot transformar, sempre que no es faci amb una finalitat comercial. Aquests models tenen un cost similar al de les revistes purament en accés obert. Un cost que es pot imputar a les despeses de recerca.

Al nostre país podem trobar diverses publicacions que han optat per models d'accés obert tot i que de vegades tenim un problema de terminologia en traduir el terme *open access* com a accés obert o lliure i acordar què significa obert o lliure en aquest àmbit.

De fet, des del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC),⁵² conjuntament amb el Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA),⁵³ s'ha creat un portal anomenat RACO, Revistes Catalanes en Obert. L'objectiu d'aquest portal és el de recollir totes les revistes catalanes en accés obert. El problema és que no totes les

51. <http://www.springer.com/dal/home/open+choice>.

52. <http://www.cbuc.es>.

53. <http://www.cesca.es/>.

publicacions que hi apareixen es poden considerar d'accés obert, seguint la definició més estesa, la de Berlín o la de Bethesda, sinó que hi ha criteris diferents. Fins i tot s'hi inclouen revistes només en accés públic, és a dir que es pot accedir gratuïtament al text complet dels articles però que mantenen determinades restriccions a l'hora de reutilitzar-lo. Així doncs, l'accés públic a un article no implica que es pugui reproduir, distribuir, comunicar públicament o transformar sense una autorització expressa del titular dels drets, en molts casos l'editor de la revista.

No obstant això, cal dir que l'accés públic als articles és una opció que també es defensa des del moviment de l'accés obert com a ruta verda, però no perquè una publicació opti per aquest model, sinó per tal que qualsevol autor pugui publicar una reproducció del seu article en el seu propi web, en un dipòsit digital de la institució a la qual pertany o fins i tot en dipòsits temàtics externs.

Una de les principals raons de creixement d'aquest tipus de dipòsit rau en l'aparició de nous requeriments sobre la publicació de resultats d'investigació. Aquests requeriments els han imposat les institucions públiques o privades que financen la recerca i generalment estableixen l'obligació que qualsevol article publicat en una revista científica que sigui el resultat d'una investigació finançada haurà de ser dipositat immediatament o en un període no més gran de dotze mesos. En el cas de no complir aquesta condició, el beneficiari d'un ajut el pot perdre l'any següent.

Al Regne Unit aquest procediment s'ha estès ràpidament des que Wellcome Trust,⁵⁴ la institució que aporta més fons al finançament de projectes biomèdics, va imposar-lo l'any 2006. A Alemanya també hi ha alguna institució que suggereix aquest dipòsit i la Comissió Europea està analitzant la possibilitat d'imposar un requeriment similar en les investigacions que finança. Durant aquest any 2007, el Congrés i el Senat dels EUA han aprovat una llei per tal que els instituts nacionals de salut, principals responsables del finançament de la recerca en aquest àmbit, passin d'una política de recomanació de dipòsit a una més directa de requeriment.

El requeriment d'autoarxiu també s'ha estès a investigadors d'universitats o instituts de recerca. En aquest cas, els responsables d'aquests centres són els que imposen les condicions i estableixen les contraprestacions. A escala mundial, la Universitat portuguesa del Minho va ser la primera a requerir que els seus investigadors deixessin

54. <http://www.wellcome.ac.uk>.

una còpia dels seus articles publicats en el dipòsit institucional.⁵⁵ Aquesta iniciativa, impulsada pel rector, preveia que aquells departaments que no complissin el requeriment de dipòsit no rebrien determinats fons. El resultat ha estat un creixement molt ràpid dels continguts del dipòsit i, en conseqüència, una major visibilitat de la recerca que es realitza en aquesta universitat.

L'exemple de la Universitat del Minho ha estat seguit per altres institucions arreu del món incloent-hi l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i Recerca (AGAUR),⁵⁶ que des de fa poc ha inclòs en la majoria de beques que atorga el requeriment de dipositar la memòria o informe final en el dipòsit digital Recercat. Aquest dipòsit és un projecte comú del CBUC i el CESCA per oferir un espai als investigadors catalans a fi de dipositar l'anomenada literatura gris. És a dir, aquells continguts que no seran publicats en cap revista científica com, per exemple, informes de grups de recerca, informes de treball, memòries de recerca, etc.

Cap universitat catalana ha adoptat una política de requeriment de dipòsit en cap sentit, tot i que ja hi ha alguns dipòsits institucionals en funcionament. No obstant això, sí que hi ha hagut iniciatives per impulsar revistes pròpies amb algun tipus d'accés obert. Aquest és el cas de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), que des de l'any 2005 ha promogut l'ús de les llicències de Creative Commons per a les seves publicacions periòdiques. La primera revista que va utilitzar una d'aquestes llicències va ser UOCpapers, i se'n va triar la de Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada. Aquesta llicència és la que s'aplica a les altres cinc publicacions que han anat adoptant aquest model de difusió. Altres revistes o publicacions acadèmiques de la resta d'universitats també han optat per models similars.

Tot i l'ús creixent d'aquest model de difusió obert, encara hi ha àmbits de la recerca on no s'ha estès l'ús generalitzat de les llicències com, per exemple, en la difusió de tesis doctorals. Hi ha alguns autors que han optat per incloure-les en les memòries, però encara no queden recollides en els contractes de publicació ni en els dipòsits com el que reuneix principalment el de les universitats catalanes, anomenat TDX,⁵⁷ impulsat també pel CBUC i el CESCA. Aquest portal de tesis ofereix el text complet però en restringeix la utilització a un ús personal o per a investigació, és a dir, limitacions al dret d'autor ja recollides per la llei. Així doncs, parlariem d'un portal d'accés públic.

Mirant la situació de les universitats catalanes en aquest àmbit queda clar que en-

55. El dipòsit d'aquesta universitat és el RepositoriUM, <http://repositorium.sdum.uminho.pt/>.

56. <http://agaur.gencat.net>.

57. <http://www.tdx.cbuc.es>.

cara queda molt per fer per aconseguir un ús generalitzat d'aquestes llicències entre la comunitat universitària, ja que no s'han vençut algunes reticències a posar a disposició de tothom els continguts que s'hi generen. És curiós veure com s'acull molt bé l'opció de poder accedir als continguts aliens a la xarxa i poder-los utilitzar lliurement perquè el permís ja ha estat concedit, i alhora notar quant costa compartir els continguts propis no ja amb la societat en general, sinó amb els col·legues més propers. Com deia no fa gaire un investigador, «jo m'aprofito de l'accés públic als articles dipositats en el repositori temàtic més important de la meva especialitat, però jo no hi penjo els meus perquè a mi ningú no m'hi obliga».

5

Les llicències de Creative Commons i l'Administració pública

Un altre dels àmbits possibles d'aplicació de les llicències és el dels continguts que elaboren les administracions públiques. De fet, ja hi ha obres que surten de l'Administració, perquè ja no estan protegides per la llei com ens indica l'article 13 de la Llei de propietat intel·lectual espanyola:

No són objecte de propietat intel·lectual les disposicions legals o reglamentàries i els seus corresponents projectes, les resolucions dels òrgans jurisdiccionals i els actes, acords, deliberacions i dictàmens dels organismes públics, així com les traduccions oficials de tots els textos anteriors.

Però les administracions públiques generen una gran quantitat de continguts que sí que estan protegits per la llei i que, per tant, gaudeixen de drets d'autor. En molts casos, en aplicació de la llei, el titular dels drets és la mateixa Administració en virtut dels articles que preveuen la relació entre l'ocupador i l'empleat com, per exemple, l'article 51 de la Llei espanyola:

La transmissió a l'empresari dels drets d'explotació de l'obra creada en virtut d'una relació laboral es regirà per allò pactat en el contracte, havent-se de realitzar per escrit.

A manca de pacte escrit, es presumirà que els drets d'explotació han estat cedits en exclusiva i amb l'abast necessari per a l'exercici de l'activitat habitual de l'empresari en el moment d'entrega de l'obra realitzada en virtut de l'esmentada relació laboral.

En cap cas l'empresari podrà utilitzar l'obra o disposar-ne per a un sentit o fi diferent dels derivats d'allò establert en els dos apartats anteriors.

Pràcticament totes les lleis de propietat intel·lectual tenen articles similars i, per tant, l'Administració té la potestat de decidir com s'han d'explotar aquests tipus de materials tot i reconèixer l'autoria de les persones que els han creat. Cal recordar que en cap cas aquests autors perden els drets morals reconeguts per la llei.

Generalment les administracions públiques han optat pels models tradicionals de publicació, és a dir, el de *tots els drets reservats*, recordant sovint alguna limitació prevista per la llei com l'ús personal sense ànim de lucre.

Amb l'aparició de les alternatives de gestió de drets d'autor encaminades a una difusió més oberta han sorgit veus reclamant un ús més racional de la propietat intel·

lectual per part de les administracions públiques. Per exemple, al Regne Unit el diari *The Guardian* ha impulsat una campanya amb el títol *Free our data*⁵⁸ per reclamar l'accés públic als continguts i les dades que generen les diverses institucions i empreses vinculades al sector públic.

Aquesta campanya és una més de les que es promouen des de diferents sectors de la societat que demanen que hi hagi un accés lliure a aquest tipus de continguts, ja que la seva elaboració ha estat possible gràcies als fons públics.

A l'Estat espanyol està prevista l'elaboració d'una llei que impulsarà l'accés públic als continguts generats amb diners públics, però de moment no s'ha aclarit si aquest accés s'ampliarà a una autorització d'ús en determinades condicions o romandrà com un accés públic a uns continguts amb tots els drets reservats.

La qüestió principal de discussió en aquest debat sobre els continguts públics és si amb un accés públic, que en molts casos ja existeix, en tenim suficient o si hauríem de reclamar un accés lliure, és a dir, amb un permís o una autorització implícita per utilitzar aquests continguts sense pràcticament restriccions, de manera similar al model proposat per la comunitat científica que promou l'accés obert.

En general, les administracions públiques no han fet la reflexió sobre el model de difusió dels continguts que generen i, per tant, han optat per seguir els sistemes tradicionals en comptes d'adoptar alternatives que possiblement desconeixen o consideren massa innovadores. Cal dir que la millor estratègia que podrien seguir seria la d'enviar al domini públic la majoria d'aquests continguts, és a dir, col·locar-los en una situació de tot lliure, una situació on els drets d'autor ja no tinguessin vigència, especialment els drets d'explotació.

Aquest procediment, que pot semblar lògic en aquestes circumstàncies, no està previst en la majoria de lleis sobre propietat intel·lectual europees, però en canvi sí que queda recollit per la Llei de *copyright* dels EUA. Aquesta Llei estableix que els materials elaborats pel Govern federal passin directament al domini públic, és a dir, no tenen la protecció dels drets d'autor. Per aquesta raó podem trobar molts materials d'agències federals com, per exemple, la NASA lliures de drets i llestos per ser utilitzats en qualsevol moment. Aquí veiem la diferència entre dues definicions de domini públic. Per nosaltres, el domini públic és aquella situació en la qual es troben les obres quan ha finalitzat

58. <http://www.freeourdata.org.uk/>.

la vigència dels drets d'autor, mentre que als EUA és una situació que pot adoptar una obra en qualsevol moment.

En països com el nostre caldria plantejar-se si aquest procediment es podria aplicar en determinades circumstàncies i quines modificacions caldria introduir en la llei per permetre-ho.

Però mentre esperem uns possibles canvis legislatius que, en cas que arribessin, no serien immediats, cal estructurar procediments alternatius que permetin que les obres generades a l'Administració quedin pràcticament lliures i sense cap mena de restricció. Amb aquest objectiu ja s'han fet estudis per analitzar la viabilitat d'algunes llicències.

Entre aquests estudis destaca el projecte coordinat al Regne Unit per CIE (Common Information Environment) i desenvolupat per Intrallect i AHRC Research Centre for Studies in Intellectual Property & Technology Law de la Universitat d'Edimburg. L'objectiu de l'estudi era investigar el potencial de les llicències de Creative Commons per aclarir i simplificar el procés de posar a disposició els recursos digitals per ser reutilitzats. El resultat de l'estudi determina que només en un 25 % dels casos no és possible aplicar una d'aquestes llicències,⁵⁹ cosa que demostra la viabilitat en aquest sector.

Un dels primers llocs on una administració pot utilitzar una llicència de Creative Commons és en el web. És una llàstima veure que la majoria d'institucions públiques col·loquen per defecte avisos legals on es reserven tots els drets i només permeten usos privats, usos que no cal permetre perquè la llei ja els autoritza, com ja he comentat. Sortosament, ja hi ha algunes administracions que han reflexionat sobre aquest tema i possiblement s'han qüestionat si era necessari reservar-se tots els drets d'autor d'uns materials destinats al públic i creats possiblement amb l'objectiu de ser difosos àmpliament. A escala internacional podem destacar el web de la Presidència de Mèxic⁶⁰ o el web del Ministeri de Cultura del Brasil,⁶¹ que ja empen aquestes llicències. En el cas del Brasil és un acte de coherència del seu ministre, el músic Gilberto Gil, que des de fa temps és un gran defensor de les iniciatives de difusió lliure, com són les llicències per a continguts lliures o el programari lliure, i que les utilitza fins i tot en les seves creacions artístiques. Gilberto Gil ha estat un dels músics que ha col·laborat en el projecte de Música lliure impulsat des de la Secretaria de Telecomunicacions i Societat

59. Les conclusions estan disponibles a: http://www.law.ed.ac.uk/ahrc/files/26_ciecreativecommonsreport.pdf.

60. Tot i el canvi de president, es manté la llicència de Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada 2.5 de Mèxic. <http://www.presidencia.gob.mx/>.

61. El Ministeri de Cultura brasiler utilitza el mateix tipus de llicència BY-NC-ND. <http://www.cultura.gov.br/>.

de la Informació. A casa nostra trobem casos aïllats com l'Ajuntament de Granollers⁶² o el Consorci per a la Normalització Lingüística.⁶³

62. Aquest Ajuntament utilitza la paraula *copyleft* en els crèdits i en l'avís legal específica: *S'autoritza la reproducció dels continguts, excepte amb finalitats comercials, sempre que se citi la font.* <http://www.granollers.org>

63. <http://www.cpl.cat/>.

5.1. Iniciatives públiques a Catalunya

Cal dir que des del Govern de la Generalitat s'han dut a terme algunes iniciatives aïllades a favor de la difusió oberta dels continguts. En general, aquestes iniciatives s'han desenvolupat a partir d'algun departament o alguna secretaria, però no han estat un projecte global de difusió del coneixement. En aquest sentit, tenim el projecte Clic, impulsat des del Departament d'Educació, que possiblement va ser el primer projecte que emprava les llicències de Creative Commons. El Clic utilitza aquestes llicències en les activitats que proposen els mestres d'arreu de l'Estat.

De moment, des d'aquest Departament no s'ha continuat amb aquesta filosofia i ara ens trobem amb l'habitual *Tots els drets reservats* en nous projectes com l'Edu3.⁶⁴ Només s'autoritza de manera general *l'ús de la informació amb finalitats docents o per a ús personal*. Aquest projecte podria haver esdevingut una oportunitat per obrir el coneixement a la societat establint uns criteris clars de reutilització.

Una altra iniciativa que cal destacar és la de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, que des de fa un temps ha apostat per publicar llibres amb la llicència de Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada, especialment els de les col·leccions Estudis, Papers de Recerca i Manuals i Formularis. Una aposta clara per la difusió en obert, tot mantenint unes *prudents* restriccions.

També des de la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació de l'antic Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació es va apostar de manera decidida per la utilització d'aquestes llicències i es van promoure projectes com el de cultura lliure, ja comentat en capítols anteriors. Mentre va existir aquest departament i la corresponent secretaria, va semblar que es podria bastir un projecte global i compromès que afectaria tots els departaments i duria el Govern català a fer una clara aposta estratègica. Ara ens trobem en un punt mort esperant cap a on es dirigiran les noves polítiques de difusió.

Sortosament, ha aparegut un altre departament que ha decidit plantejar un projecte de gestió del coneixement amb un objectiu clar: difondre lliurement el coneixement que s'hi genera. Es tracta del Departament de Justícia, que a partir de la primavera d'aquest

64. <http://www.edu3.cat/>.

any 2007 ha apostat per les llicències de Creative Commons i les ha estat utilitzant de manera habitual. La primera publicació que es va difondre amb una d'aquestes llicències va ser l'opuscle del nou Centre Penitenciari Brians 2, que va aparèixer en format paper i en format digital amb la llicència Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.5. El mes d'octubre es va publicar la Memòria del Departament i aquest cop la llicència utilitzada ha estat la de Reconeixement, possiblement la llicència més propera a l'ofertament al domini públic. La utilització d'aquesta darrera llicència permet que qualsevol persona pugui reutilitzar la memòria sense cap mena d'entrebanc i que només hagi de citar-ne la procedència.

Pel que sembla, aquesta iniciativa del Departament de Justícia s'està seguint amb atenció des d'altres àrees per tal d'analitzar-ne la possible aplicació. És el cas del Departament de Governació, encarregat entre d'altres funcions d'editar i difondre la revista *Funció Publicació* entre els treballadors funcionaris de la Generalitat. Els responsables d'aquesta publicació han decidit optar per la llicència de Reconeixement per als continguts propis que hi apareixen des del número corresponent a la tardor del 2007. Aquesta inclusió és una bona notícia per a tots aquells que creiem que la nostra Administració s'ha de plantejar nous reptes i ha d'apostar per una difusió lliure del seu coneixement.

En altres nivells d'Administració ens trobem amb alguns ajuntaments que ja han optat per aquestes llicències o per sistemes *copyleft* per indicar com es difonen els continguts que elaboren mitjançant el web, en el cas de Granollers, per exemple, o mitjançant revistes, com el d'Arenys de Mar, entre d'altres. També ens trobem amb suports puntuals a projectes que aposten per aquest tipus de difusió, com el ja comentat de Barcelona Visió, amb el suport de l'Ajuntament.

Tot i l'existència d'aquests projectes arreu del territori, encara queda molt camí per recórrer per aconseguir que allò que es generi amb fons públics sigui de domini públic amb el significat més ampli possible.

6

Exemples d'aplicació de les llicències

- Barcelona Visió
- Connexions
- Creative Archive
- Cultura lliure
- Departament de Justícia
de la Generalitat de Catalunya
- Dipòsit Digital de la Universitat
de Barcelona
- dpop.es
- Edicions da Rotonda
- Flickr
- Freesound
- Internet Archive
- Jamendo
- Lamundial.net
- Lo que tú quieras oír
- Magnatune
- MIT OpenCourseWare
- Musicallyliure.net
- Public Library of Science
- Pullover
- Recercat
- Revistes digitals i espais en xarxa de
la Universitat Oberta de Catalunya
- Star Wreck
- Traficantes de sueños
- UPCommons
- ZonaClic

Barcelona Visió

<http://www.bvisio.com>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada 2.5 Espanya i Reconeixement - Compartir Igual 2.5 Espanya.

Descripció:

Barcelona Visió és un projecte creat per Deboom Studio i 4w amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona per oferir un espai als internautes que volen dipositar-hi les seves creacions audiovisuals amb un eix temàtic comú: la ciutat de Barcelona.

De fet, no només hi ha la possibilitat de penjar-hi vídeos, sinó que existeixen dues seccions més: la primera ofereix produccions de l'àmbit de la cultura, el disseny, l'esport, la ciència i la tecnologia en què es presenten projectes innovadors que tenen lloc a la ciutat, mentre que la segona és una col·lecció de recursos audiovisuals de la ciutat que es poden baixar de manera gratuïta.

Els vídeos produïts per Barcelona Visió normalment estan subjectes a llicència de Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada, que és la mateixa llicència que s'utilitza per defecte quan els usuaris dipositen les seves creacions. En canvi, els recursos audiovisuals, de curta durada, es difonen amb Reconeixement - Compartir Igual.

La informació sobre el tipus de llicència de cada secció es troba en una secció específica de l'ajuda dedicada als drets d'autor i cada vídeo té una indicació del tipus de llicència mitjançant les icones utilitzades en els resums de Creative Commons.

Ajuntament de Barcelona

Usuari: Clau:

REGISTRAT DONAR-TE DE BAIXA

CONTACTANS AJUDA Català_Castellano_English creative commons

BARCELONA VISIÓ

EXPLORANT MADE IN BCN ESCENES PLAY DIVERSITAT

RECURSOS AUDIOVISUALS BCN

VÍDEOS ENVIATS

VISIÓ.TECA

CERCADOR

VÍDEOS ENVIATS

ENVIANS EL TEUS VÍDEOS

TÍTOL: Arte higienoo
AUTOR: LAURA PLA
DESCRIPCIÓ: art volàtil i higienoo
30 seg Cast

TÍTOL: Pablo de Rokha
AUTOR: DEBOOM
DESCRIPCIÓ: Representació gràfica de
2,1 min Cast

VISIÓ.TECA

LECCOL: UNA ALTERNATIVA AL OCI

RECURSOS AUDIOVISUALS BCN

TAURO NEDANT

LA TERRA: UN MÓN ECODISSIDENTAT
5,1 min Cast Explorant

LA MÀGIA ENS SORPREN: EL MAG HAUSSON
4,3 min Cast Escenes

5 min Cast Escenes

6 min Cast Explorant

Connexions

<http://cnx.org>

Tipus de llicència: utilitzen la llicència de reconeixement genèrica en totes les versions des de l'1.0.

Descripció:

Connexions és un espai per publicar continguts acadèmics desenvolupats en col·laboració i oferts lliurement per ser compartits per qualsevol comunitat educativa. S'organitzen mitjançant mòduls escrits en anglès, alguns dels quals disposen de traduccions fetes voluntàriament per col·laboradors. Aquests mòduls es poden connectar per construir col·leccions o cursos.

Els continguts s'emmagatzemen en format XML per facilitar-ne la reutilització, i per la mateixa raó s'ha optat per utilitzar la llicència amb menys restriccions de Creative Commons des de l'inici del projecte.

The screenshot shows the Connexions website interface. At the top, there is a navigation bar with the logo 'CONNEXIONS' and links for 'Home', 'Content', 'About Us', and 'Help'. A search bar is located on the right side of the header. Below the navigation bar, the main content area is divided into several sections:

- Connexions is:** A section describing the platform as a place to view and share educational material. It lists three main roles: authors, instructors, and learners.
- FIND CONTENT:** A section with a search bar and a 'Go' button. Below the search bar, there are options to 'or browse by ...' with a list of subjects: Arts, Business, Humanities, Mathematics and Statistics, Science and Technology, and Social Sciences.
- CREATE CONTENT:** A section with the heading 'Creating content in Connexions is as easy as 1, 2, 3:' and three numbered steps: 1. Get an account and..., 2. Make a module from..., and 3. Publish your works, sharing...
- AUTHOR LOGIN:** A section with fields for 'Username' and 'Password', a 'Log in' button, and links for 'Get an account' and 'Forgot your password?'.
- SPOTLIGHT:** A section featuring a 'Featured author' with a photo and a short biography of Ricardo von Borries, an assistant professor at the University of Texas at El Paso (UTEP).
- FEATURED CONTENT:** A section titled 'Understanding Basic Music Theory' with a small image of a musical score and a brief description of the content.

Creative Archive License Group

<http://creativearchive.bbc.co.uk/>

Tipus de llicència: Creative Archive License.

Descripció:

El mes d'abril de 2005 la BBC, el British Film Institute, Channel 4 i l'Open University van formar el Creative Archive License Group amb l'objectiu de posar a disposició del públic britànic els seus continguts mitjançant una llicència pròpia basada en la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual de Creative Commons. Van incloure-hi un parell de condicions més: la de la limitació geogràfica al Regne Unit i la de no suport a l'hora d'exercir el reconeixement.

[email newsletter](#)

October 09, 2006

Lord Puttnam addresses CALG

In his speech, delivered at a Licence Group event in September, Lord Puttnam laid out his vision of the significance of the archive and drew comparisons between the Creative Archive and the early days of the film industry...more

September 18, 2006

BBC Creative Archive pilot has ended

The BBC's trial phase of the Creative Archive licence has now drawn to a close. Over the last year the BBC has released nearly 500 clips, full programmes, audio tracks and images for the public to use and enjoy under the terms of the Creative Archive Licence...more

Site Links

- [Home](#)
- [Creative Archive Licence Group](#)
- [FAQs](#)
- [For download](#)
- [Get news updates](#)
- [Tell us what you think!](#)
- [The BBC's plans](#)
- [What is the Licence?](#)
- [The Creative Archive Licence](#)
- [News](#)

More News

Lord Puttnam addresses CALG	09/10/06
BBC Creative Archive pilot has ended	18/09/06
BBC releases clips revealing the history of TV	14/09/06
ITN Source joins the Creative Archive Licence	14/09/06
Open University releases clips	29/08/06

The Creative Archive Licence

No commercial use

Share alike

Give credit

Creative Archive Licence Group

BBC
Channel 4
Open University
British Film Institute
Teachers' TV
...more

Cultura lliure

<http://www.culturalliuere.cat/>

Tipus de llicència: el web en general té la llicència de Reconeixement - Compartir Igual 2.1 Espanya, però els continguts que hostatja tenen llicències pròpies, no només de Creative Commons.

Descripció:

És un espai creat per la Secretaria de Telecomunicacions i Societat de la Informació (STSI) de la Generalitat de Catalunya l'any 2005, com a part del projecte de la Farga, un espai de trobada i debat per a totes aquelles persones implicades en el foment i l'ús del programari lliure i dels estàndards informàtics oberts.

A Cultura Lliure hi trobem continguts culturals d'ús públic i gratuït entre els quals hi ha els dos recopilatoris de Música Lliure, les traduccions al català de llibres de Lessig, Stallman, Stephenson i Välimäki, i un llibre sobre programari lliure i empresa de Jordi Mas.

Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.net/>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.5 Espanya, Reconeixement 2.5 Espanya.

Descripció:

En el web del Departament de Justícia no hi ha una indicació clara de quins continguts es difonen mitjançant alguna de les llicències de Creative Commons i l'avís legal del web manté el text estàndard de la Generalitat amb tots els drets reservats.

Tanmateix, quan s'accedeix a la secció de publicacions ens trobem amb tres continguts que utilitzen llicències de Creative Commons. El primer és l'opuscle del nou centre penitenciari Brians 2 que es va publicar a principis de juny de 2007 amb la llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.5 Espanya, la mateixa llicència que més tard es va utilitzar per difondre la *Guia d'ús. TBC-PBC* en coedició amb el Departament d'Interior. En canvi, l'octubre d'aquest mateix any es va publicar la Memòria de l'any 2006 amb la llicència menys restrictiva, la de Reconeixement.

Hi ha encara uns altres continguts que publica aquest departament que també estan subjectes a una llicència de Creative Commons; són els materials de les sessions web que organitza el mateix departament i que actualment també es poden trobar en un canal propi del portal You Tube. En aquest cas la llicència torna a ser la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.5 Espanya.

The screenshot shows the website of the Department of Justice of the Generalitat de Catalunya. The header includes the logo and name of the Generalitat de Catalunya, the website URL (www.gencat.cat), and navigation links for 'Mapa web', 'Contacte', and a search box. The main navigation menu on the left lists various services and areas of the department, such as 'Consellera', 'Publicacions', 'Organigrama', 'Sala de premsa', 'Licitacions i encàrrecs de gestió', 'Legislació', 'Adreces i telèfons', 'Acció de Govern', 'Serveis i tràmits', and 'Àmbits d'actuació'. The main content area features a banner image of people in a meeting, followed by a breadcrumb trail 'Inici > Departament > Publicacions'. Below this, there is a section titled 'Publicacions' with a list of publications, including 'Libres', 'Publicacions digitals', 'Estudis jurídics i formació especialitzada', and 'Materials informatius'. A specific publication is highlighted: 'Libre verd de l'Administració de justícia'. To the right, there is a section for 'Memòries' with a sub-section 'Memòries del Departament' and a specific entry 'Trenta mesos d'acció de govern' (30 mesos d'acció de govern). At the bottom right, there is a logo for 'e-Justícia'.

Dipòsit Digital de la Universitat de Barcelona

<http://diposit.ub.edu>

Tipus de llicència: qualsevol de les sis llicències estàndard de Creative Commons.

Descripció:

Es tracta del dipòsit institucional que conté en format digital les publicacions en accés obert derivades de l'activitat docent, investigadora i institucional del professorat i d'altres membres de la comunitat universitària.

Actualment té tres col·leccions: una de docència, en què es recullen els materials elaborats per al professorat de la Universitat i els documents relacionats amb l'àmbit de la docència elaborats per unitats administratives i acadèmiques de la Universitat; una col·lecció institucional amb continguts dels diferents òrgans de govern, i una tercera dedicada als treballs dels estudiants on fins ara s'han dipositat els treballs dels alumnes que han cursat algun postgrau a través d'IL3, l'institut de formació continuada de la Universitat.

The screenshot shows the website interface for the Dipòsit Digital de la UB. At the top left is the logo 'DD' and the text 'DIPÒSIT DIGITAL DE LA UB'. At the top right is the 'UNIVERSITAT DE BARCELONA' logo. Below the header, there is a search bar with a 'Cerca' button and a 'Cerca avançada' link. A sidebar on the left contains navigation links: 'Inici', 'Què és?', 'Com publicar al Dipòsit', 'Llista per' (with sub-links for 'Comunitats i col·leccions', 'Títols', 'Autors', 'Data'), and 'Identificar-se per:' (with sub-links for 'Rebre novetats', 'El meu dipòsit', 'Editar perfil', 'Ajuda', 'Avis legal'). The main content area features a banner 'Accés obert a les publicacions digitals de la UB', a search section with a text input and 'Cerca' button, and a 'Comunitats al Dipòsit digital' section with a list of categories: 'Docència', 'Institucional', and 'Treballs d'alumnes'. On the right, there is a 'Coordinació:' section for 'Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació', a note about Creative Commons licensing, and a 'Recalzat en' section with the 'DSpace' logo and the 'Creative Commons' logo.

dpop.es

http://dpop.es

Tipus de llicència: Reconeixement - Compartir Igual 2.5 Espanya.

Descripció:

dpop es defineix com una plataforma independent per a la promoció d'artistes estatals a favor de la cultura lliure que exerceixen aquesta opció emprant les llicències de Creative Commons o llicències similars del tipus *copyleft* per a les seves creacions vinculades al gènere pop.

Aquest portal enllaça amb els llocs web de cada grup i els ofereix una promoció a través de notícies, ressenyes i recomanacions.

La llicència que regula dpop només afecta els continguts propis que generen, mentre que les obres que s'ofereixen tenen la seva pròpia llicència.

The screenshot shows the homepage of dpop.es. At the top, there's a navigation bar with links like 'en el blog', 'No es oro todo lo que reluce...', 'dpop en el Creative Commons Day', and 'Laboratorio del Procomún en el MediaLab'. Below this is a header with the dpop.es logo, a 'DIRECTORIO POP' button, and a 'Newsletter de dpop.es' sign-up area. The main content area is divided into several sections: 'Música: Gratis' (El Lugar para Bajar Musica | Bajadas Rápidas, Fáciles y Legales), 'Música Original Gratis' (Top Tonos Gratis en tu Móvil Y además puedes ganar un Juego), 'dpop podcasts' (descárgate el último podcast), 'dpopgrupos' (ibajo copyleft! Grande-Marlaska, Holgado, Kempes, Mi Rara Colección, No Replay, Nun, Oscar Abril Ascaso + ..., Pullover, Sofarajo, Tonto, Urban Castle Magic), 'dpopactualidad' (7 razones para apostar por el copyleft), and 'dpop conciertos' (October 2007 calendar). There are also promotional banners for 'La Mort Anonyme' and 'La Mort Anonyme' by Oscar Abril Ascaso + Sadcontra Avec Les Autres.

Edicións da Rotonda

<http://arotonda.com/>

Tipus de licència: Reconexement - No Comercial - Compartir Igual 2.5 Espanya.

Descrición:

El lloc web d'aquesta editorial gallega ha anat canviant des de la seva creació. Al principi ofería una variedade de seccións dedicades a la seva primeira obra *O home inédito*, de l'escriptor galec Carlos G. Meixide, com per exemplo un bloc o un *making of*. Actualmente només dispoña d'un acceso directo a la versión en formato digital d'aquesta novel·la amb l'anunci de la versión en paper realizada per l'editorial Rinoceronte.

La licència de Creative Commons només s'aplica a la novel·la, mentre que el web non té cap avís legal ni indicación sobre els drets d'autor.

O home inédito

Carlos G. Meixide

O home inédito, agora tamén en papel

Un acordo de colaboración entre A Rotonda e **Rinoceronte Editora** fixo posible a tan solicitada edición en papel d'**O Home Inédito**, primeira novela de Carlos G. Meixide e tamén a primeira en galego editada baixo unha licenza **Creative Commons**.

Tanto se fuches un dos 1.500 lectores que deixaron os ollos na pantalla para ler a versión en PDF como se aínda non o liches, así o queiras para ter ou para agasallar, velaquí está a versión que non precisa enchufe nin batería.

Cun formato pensado para o transporte urbano e un prezo de só 10 euros (gastos de envío incluídos), mercalo na rede é tan doado como **descargalo**. Fai xa o teu pedido **aquí**.

Flickr

<http://www.flickr.com/creativecommons>

Tipus de llicència: les sis llicències estàndard de Creative Commons en la versió genèrica 2.0.

Descripció:

Flickr ha esdevingut el principal dipòsit de fotografies de la xarxa. Creat l'any 2004, va ser adquirit per Yahoo l'any següent. Té diferents nivells d'usuari, des del més simple, que disposa d'un espai gratuït per emmagatzemar-hi fotografies digitals amb un límit de càrrega mensual, fins a comptes professionals que disposen de molts més recursos amb diferents quotes.

Qualsevol usuari, independentment del tipus de compte que tingui, pot escollir en quines condicions legals vol difondre les fotografies, des de tots els drets reservats a qualsevol de les sis llicències de Creative Commons.

Flickr disposa d'un espai dedicat a les fotografies del seu dipòsit que s'han publicat amb alguna de les llicències. Actualment n'hi ha més de 50 milions.

flickr You aren't signed in Sign In Help

Home The Tour Sign Up Explore ▾ Search everyone's photos Search ▾

Creative Commons

Many Flickr users have chosen to offer their work under a Creative Commons license, and you can browse or search through photos under each type of license.

Here are some recently added photos:

BY: Attribution License

From [celneo](#) From [gzzphoto1](#) From [celneo](#) From [gzzphoto1](#) From [gzzphoto1](#)

» **5,771,846** photos ([See more](#))

BY: Attribution-NoDerivs License

From [Weresolfin](#) From [fadednikvav](#) From [fadednikvav](#) From [fadednikvav](#) From [fadednikvav](#)

CC creative commons

"Creative Commons is a non-profit that offers an alternative to full copyright."
creativecommons.org

Briefly...

Attribution means: You let others copy, distribute, display, and perform your copyrighted work - and derivative works based upon it - but only if they give you credit.

Noncommercial means: You let others copy, distribute, display, and perform your work - and derivative works based upon it - but for noncommercial purposes only.

Freesound project

<http://freesound.iaa.upf.edu>

Tipus de llicència: Reconeixement - Sense Obra Derivada 2.0 genèrica.

Descripció:

És un portal creat des del grup de tecnologia musical de la Universitat Pompeu Fabra on es recullen milers de sons.

Els sons estan subjectes a la llicència Sampling Plus, que permet la remescla de l'obra per a qualsevol propòsit, i la resta del web a la de Reconeixement - Sense Obra Derivada.

Ofereix la possibilitat de veure la traçabilitat d'un so, és a dir, si ha estat utilitzat per crear-ne un de nou.

The screenshot shows the website header with the logo 'thefreesoundproject' and a navigation menu. The main content area is titled 'The Freesound Project' and includes a login form, a 'Make a Donation' button, and a 'About...' section. The 'About...' section contains text about the project's collaborative nature and a call for mirrors. A sidebar on the right features a 'Support us! Get your Freesound T-Shirt!' section with an image of a black t-shirt and a link to purchase one.

thefreesoundproject

Make a Donation (?)

User:
Pass:
 autologin

▶ Forgotten your password?
▶ Resend activation email.
▶ Join / Register

Main
Home
Forum
Articles
Competition
Help & FAQ
Rules
Contact Us
Mootcher

Interact
Shoutbox!
Latest comments

The Freesound Project

About...

The Freesound Project is a collaborative database of Creative Commons licensed sounds. Freesound focusses only on sound, not songs. This is what sets freesound apart from other splendid libraries like ccMixer. New to this site? Read the [What is Freesound](#) page to learn more!

Nov 2, 2007 :: Freesound now looking for mirrors!

To Whom It May Concern:

The Music Technology Group of the Universitat Pompeu Fabra in Barcelona is seeking mirrors for the Freesound project. The Freesound project's user base has grown to nearly a half million users, and the bandwidth requirements of the site have exceeded the capacity of the Universitat Pompeu Fabra. Therefore, we are seeking help from other public institutions or private enterprises who have available server space and excess bandwidth.

Institutions willing to serve as Freesound mirrors would need to set-up a Squid caching server. Freesound would periodically route requests for its files through a mirroring institution's Squid server, and files that had already been served once by the mirror would be served to the client from the Squid server's cache rather than from the Freesound site. A Squid server can be configured to use an arbitrary amount of disk space and

Support us! Get your Freesound T-Shirt!

Europe:
<http://freesound.spreadshirt.net>
US/Canada/Asia/...

Internet Archive

<http://www.archive.org/>

Tipus de llicència: el web té tot tipus de llicències incloent-hi la indicació de domini públic.

Descripció:

L'Internet Archive és una organització sense ànim de lucre que va néixer el 1996 amb la intenció de construir una biblioteca d'Internet tot oferint un espai per dipositar-hi continguts a investigadors, acadèmics i historiadors. El propòsit d'aquesta biblioteca és oferir un accés permanent als continguts dipositats.

Actualment inclou textos, enregistraments sonors, pel·lícules i programari i té una col·lecció especial per arxivar l'evolució d'una pàgina web al llarg de la història. També hi té hostatjades col·leccions que han estat donades pels seus propietaris per ser ofertes lliurement a la xarxa com, per exemple, l'Arxiu Prelinger, format per curtmétratges nord-americans que es troben al domini públic.

Si s'utilitza l'eina CCPublisher, creada per Creative Commons per publicar obres a la xarxa incrustant-hi la llicència, hi ha la possibilitat de pujar-les directament a l'Internet Archive si es disposa d'un compte.

The screenshot shows the Internet Archive homepage with a dark header. The header includes the site logo, navigation links (Web, Moving Images, Texts, Audio, Software, Education, Patron Info, About IA), and utility links (Forums, FAQs, Contributions, Jobs, Donate). A search bar is present with a 'GO' button. On the right, a banner reads 'Universal access to human knowledge'. Below the header, there are several content blocks: 'Announcements' with a link to '80 Libraries Going Open'; 'Web' section featuring the Wayback Machine logo and a search bar for 'http://'; 'Welcome to the Archive' with an RSS feed; and four category-specific blocks: 'Moving Images' (102,371 movies), 'Live Music Archive' (44,126 concerts), 'Audio' (204,197 recordings), and 'Texts' (285,908 texts). Each category block includes a 'Browse' button, a 'This Just In' section with an RSS feed, and a 'Curator's Choice' section with a representative image.

Jamendo

<http://www.jamendo.com>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.0 genèrica i altres.

Descripció:

Jamendo és un portal de música *copyleft* nascut a Luxemburg que s'ha convertit en un referent internacional i especialment a Europa ja que recull música que es difon amb alguna de les llicències anomenades lliures, *copyleft* o obertes.

El portal està subjecte a una llicència però els continguts tenen cadascun les seves pròpies condicions. Hi ha més de 5.000 àlbums amb alguna de les llicències de Creative Commons i més de dos-cents amb la d'Art Lliure. Hi ha una secció específica on es pot cercar un àlbum pel tipus de llicència. La llicència més utilitzada entre els músics de Jamendo és la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual amb més de 2.800 àlbums.

The screenshot shows the Jamendo website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Inicio', 'Música', 'Comunidad', and 'Información'. A search bar is located on the right side of the navigation bar. Below the navigation bar, there are three main content sections:

- 1 Descubre jamendo:** This section features a lightbulb icon and the text '75322 canciones de artistas con talento, ¡gratis!'. It describes the platform's policy: 'En jamendo, los artistas permiten a todos descargar y compartir su música. Es gratis, legal e ilimitado.' It also includes a question '¿Te gusta algún artista? Págalos directamente o escribe bien sobre ellos.' and a welcome message: 'Bienvenido a nuestro mundo de música gratuita.' A link '»Más cosas acerca de nuestro concepto...' is provided at the bottom.
- 2 ¡ Escucha con un clic !:** This section has a play button icon and the text 'Hacer clic en una etiqueta para lanzar el reproductor jamendo'. It lists various music genres: 'acustica alternativa ambiente ambient atmosférica base canción canciónfrancesa chillout dance dark dub electro experimental folk frances funk fusion guitarra hardcore hip-hop house humour improvisación indie industrial instrumental jazz lounge melancolica melodica metal musiquedesim newage noise piano pop poprock progressive psychedelique punk rap reggae rock sensible techno test trance triphop world'. A link '»Más etiquetas...' is provided at the bottom.
- 3 Apúntate al equipo:** This section features a globe icon and the text 'Es gratis y tarda menos de 15 segundos'. It includes a 'Miembros' section with a login form for 'Usuario' and 'Contraseña', and an 'Ok' button. Below this is a 'Recién llegados' section with a '¡ Subscripción gratis !' banner and the text '¡ Crea tus propias listas de reproducción !'.

At the bottom of the page, there are three more sections:

- El rincón de los artistas...:** Includes the text '¡ Puedes subir tu música de manera gratis en jamendo !' and two questions: '« ¿ Cuáles son las ventajas de jamendo ?' and '« ¿ Cómo subir mi música ?'.
- Listas de reproducción de los miembros:** Includes icons for various music genres and the text '» Regístrate ahora para crear tu propia lista de reproducción, ¡ es gratis !'.
- Socios & tecnologías:** Includes icons for various technologies and the text 'Creative Commons, Gando, BitTorrent, eMule, Podcasts, Jamendo API, PayPal, RSS, MP3, Ogg Vorbis, FLAC, XSPF, Netvibes, Blogs, Widgets, ...'.

Lamundial.net

<http://www.lamundial.net>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.5 Espanya.

Descripció:

Lamundial.net és un grup de música barceloní que va ser un dels pioners a optar per una difusió de tipus *copyleft* en el sentit més ampli de la paraula. Abans de l'aparició de les llicències de Creative Commons, oferien les seves obres amb una llicència pròpia i després van optar per aquest sistema. El seu objectiu és demostrar que és possible establir una comunicació directa entre el músic i el públic. Gràcies a la seva experiència s'han convertit en un referent per a tots aquells grups que volen apostar per aquest tipus de difusió.

En el seu web expliquen que la seva música es pot descarregar, copiar, mesclar, sempre que no se n'obtingui un benefici. També esmenten que les seves obres no estan registrades en cap entitat de gestió i demanen que els «pirategin».

The screenshot shows the website's header with a quote: "LA FRASE 'si los derechos de Propiedad Intelectual no se protegen, la red de redes desaparecerá porque no tendrá contenidos' (P.Farre [modo Rapel ON] el 29 Jul 2004 durante la Campus Party)". The main navigation bar includes "la Mundial.net" and "230.898 descargas de nuestras canciones". Below the navigation are icons for "ENCUESTA", "NUESTRA MÚSICA MP3", and "FOTOS". The "ENCUESTA" section asks "¿te representa una bandera?" with radio button options: "C'no, me la sudan todas", "C'si, la transparente", and "C'ribajapánal". The "NUESTRA MÚSICA MP3" section features a list of music categories: "HOME/ARTÍCULOS", "LEHRS", "BY THE FACE BANDS", "MÚSICA +COSAS", and "CONTACTO". Below this is the "Fundación CopyLeft" logo and a "CBO7" section with the text "¿Amante de la música? Encuentra las mejores ofertas para tu Ipod favorito y...". At the bottom, there is a Creative Commons license logo and the text "CREATIVE CAMORRA De chiguitos ya éramos así single".

Lo que tú quieras oír

<http://www.loquetuquierasoir.com/>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.5 Espanya.

Descripció:

Lo que tú quieras oír va ser el primer curtmetratge de ficció realitzat a l'Estat espanyol que va utilitzar una llicència de Creative Commons. Anteriorment havien aparegut reportatges o documentals en què es tractaven temes com el moviment *copyleft* que ja utilitzaven alguna de les llicències.

El responsable del curtmetratge va ser Guillermo Zapata, director i guionista, que va decidir apostar per aquesta llicència a fi d'aconseguir una difusió més gran.

Al principi el curtmetratge era accessible des d'un web propi però posteriorment es va penjar a YouTube, des d'on ha aconseguit un gran ressò ja que ha esdevingut un dels continguts més consultats amb més de 36 milions de visites.

lo que tú quieras oír

un cortometraje de Guillermo Zapata

inicio | preproducción | producción | postproducción | noticias

descarga el corto (en archive.org)
ver el corto (gracias a blip.tv)
blog casiopea

Bienvenidos a la web de "lo que tú quieras oír"

Sofía llega a casa tras un largo día de trabajo. Charla con una amiga y prepara una cena para su novio. Pero algo sucede y se ve obligada a elegir entre la realidad, la ficción o algo que está a medio camino entre ambas cosas. **Lo que tú quieras oír** es una historia de amor sobre la relación entre la ficción y la realidad. Siempre nos dijeron que contábamos historias para evadirnos de la realidad, pero no es cierto, contamos historias para transformar la realidad

21 de Noviembre de 2005
Crónica FILMETS-
Presentamos Lo Que Tú Quieras Oír (II)
Escribo ya desde Madrid, a 24 horas vista (más o menos) de mi paso por el FILMETS, todavía bastante cansado, pero contento por la experiencia (muy contento a decir verdad). Pasamos el cortometraje dos veces, una en la inauguración, creemos que con bastante éxito.

19 de Noviembre de 2005
Crónica FILMETS-
Presentamos Lo que tú quieras oír
asi no tengo tiempo. A Fátima le están haciendo una entrevista para una revista local de

Magnatune

<http://www.magnatune.com>

Tipus de llicència: les obres estan subjectes a la llicència Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 1.0 genèrica.

Descripció:

Magnatune és un segell discogràfic que ofereix la música a través de la xarxa. Les obres del catàleg es poden escoltar lliurement però la descàrrega no és gratuïta, sinó que cal pagar una quantitat. Aquesta quantitat no és fixa sinó que l'usuari, és a dir, qui descarrega la música, la decideix. El preu d'un àlbum va des de 4 a 14 €, amb una recomanació de 6 €. A més, amb la descàrrega s'autoritza automàticament l'ús de l'obra en les condicions de la llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 1.0 genèrica.

El web també ofereix la possibilitat de gestionar els drets comercials, és a dir, d'adquirir una llicència d'explotació comercial d'una determinada peça. Es disposa d'un simulador per tal de calcular què pot costar fer un determinat ús de l'obra, per exemple en un anunci o en una pel·lícula.

Els beneficis que s'obtenen en les descàrregues i les llicències comercials es reparteixen a parts iguals entre els artistes i el segell.

The screenshot shows the Magnatune website interface. At the top left is the logo with the tagline "WE ARE NOT EVIL". To the right are navigation links: "our genres", "our artists", "forums", and "information". The main content area is titled "Music downloads & licensing" with the subtext "Listen all you want for free, then license our music online, or buy our MP3/WAV downloads." Below this is a "Click to listen:" section with a grid of genre links: CLASSICAL, NEW AGE, PODCASTS, ELECTRONICA, ROCK, COLLECTIONS, JAZZ & BLUES, WORLD, MOODS, METAL & PUNK, OTHERS, and BROWSE. On the left side, there is a search bar and a "free song of the day" button. At the bottom, there is a "Our Compilations:" section with a "Best-sellers:" section and a row of album covers.

MIT OpenCourseWare

<http://ocw.mit.edu>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 3.0 EUA.

Descripció:

És el portal de difusió dels continguts docents del professorat del Massachusetts Institute of Technology (MIT). Al començament feien servir una llicència pròpia basada en la de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual, però ara empen la versió estàndard adaptada a la legislació dels EUA gràcies a les incorporacions dels textos més nous, especialment l'apartat que fa referència a la prohibició d'insinuar cap tipus de relació entre l'usuari i el licenciadador quan es compleix la condició del Reconeixement.

En l'avís legal del portal, a més d'incloure l'enllaç a la llicència, s'aclareix quina és la definició de No Comercial per al MIT, on s'inclou fins i tot la possibilitat de rebre algun tipus de remuneració per cobrir les despeses de publicació dels materials que s'hi ofereixen.

També cal destacar que es disposa de la traducció al castellà, al portuguès i al xinès de gran part dels continguts.

The screenshot shows the MIT OpenCourseWare website homepage. At the top, the logo "MITOPENCOURSEWARE MASSACHUSETTS INSTITUTE OF TECHNOLOGY" is displayed. Navigation links include Home, Courses, Donate, About OCW, Help, and Contact Us. A search bar is present with the text "Enter search keyword" and a search icon. Language options for 简体中文, 繁體字, Español, and Português are available. A "View translated courses" link is also present. The main content area features a large image of a smiling woman with the headline "Unlocking Knowledge, Empowering Minds." Below the image, text states: "MIT is committed to advancing education and discovery through knowledge open to everyone. OCW shares free lecture notes, exams, and other resources from more than 1700 courses spanning MIT's entire curriculum." A "DONATE NOW" button is visible. A quote from a student in Norway is included: "If it wasn't for these OCW lectures, I would not have received my 'A' in my algorithms course." Below the main content, there is a section for "OCW expresses in an immediate and far-reaching way MIT's goal of advancing education around the world." with a photo of Susan Hockfield, President of MIT, and a link to "Read more from Susan Hockfield, President of MIT". A "NEWSLETTER" sign-up box is also visible. The footer includes a link to "Become a corporate sponsor".

musicalliuere.net

<http://musicalliuere.net/>

Tipus de llicència: hi trobem diverses llicències, principalment de Creative Commons, depenent dels músics.

Descripció:

Música Lliure és un portal de música que ofereix obres musicals de grups catalans i amb llicències en obert. Aquest projecte va obrir les seves portes el dia 1 d'octubre de 2006 i és fruit de la iniciativa d'un grup d'amics que comparteixen la idea que l'accés a la música, com a part integrant de la cultura, ha de ser lliure.

No hi ha cap indicació sobre els drets d'autor del web, però cada obra, a més del títol i l'autor, va acompanyada de la corresponent llicència, que enllaça amb una reproducció pròpia del resum. Després d'aquest resum hi ha un nou enllaç al resum oficial de Creative Commons.

Menú

- Portada
- Índex alfabètic
- Grups i autors
- Discos
- Any del disc
- Bloc
- Fòrum
- Envia cançons
- Qui som?
- Premsa
- Contacte / PMF

musicalliuere.net - descàrrega lliure de música en català
| 190 cançons de 32 discos i 25 autors |

Benvinguts a MusicaLliure.Net

MusicaLliure.Net és un portal de difusió de música lliure en català que es pot descarregar legalment. Esperem que això acabi sent un punt de trobada entre músics i tots aquells que vulguin escoltar bona música en català, un lloc de promoció d'artistes i d'accés a la cultura.

Consulta la llicència de cadascun dels grups si vols reutilitzar alguna de les cançons que hi ha aquí. Recorda que si necessites més informació tens un enllaç a la pàgina web oficial dels artistes.

Hem fet aquesta web amb la màxima il·lusió. Esperem que tu també t'hi sentis còmode. Endavant!

Novetats

Bloc de MusicaLliure.net

Butlletí de notícies

Vols rebre novetats?

Quant sumen 2 i 2?
(una xifra)

Vols una Userbar?

Public Library of Science (PLoS)

<http://www.plos.org/>

Tipus de llicència: Reconeixement 2.5 Genèrica.

Descripció:

La Public Library of Science és una organització que edita set revistes científiques amb revisió d'alta qualitat científica. Tot el que publica és lliure en coherència amb la seva defensa de l'accés obert.

En el web ofereixen tot tipus de recursos sobre l'accés obert per tal que es conegui entre la comunitat científica.

La llicència no només s'aplica als continguts de les revistes, sinó a tota la informació del web si no s'indica el contrari.

The screenshot shows the PLoS website homepage. At the top, the PLoS logo and "PUBLIC LIBRARY of SCIENCE" are displayed. Below this is a navigation bar with links: Home, About PLoS, Open Access, PLoS Journals, Support PLoS, News & Events, Posters & Media, and Search.

The main content area is divided into several sections:

- Mission Statement:** "PLoS is a nonprofit organization of scientists and physicians committed to making the world's scientific and medical literature a freely available public resource. All our activities are guided by our [core principles](#)." Below this is a button labeled "» MORE ABOUT PLoS".
- Open Access:** "Open Access: Everything we publish is freely available online for you to read, download, copy, distribute, and use (with attribution) any way you wish." Below this is a button labeled "» MORE ABOUT OPEN ACCESS".
- Quote:** "I thoroughly support universal free access to research. The wonderful thing about ideas is more people being exposed to more ideas leads to still more ideas." — Dr. Richard Smith, former Editor of the *British Medical Journal*, member of the PLoS Board of Directors.
- Support PLoS:** "PLoS is helping to shape the global open access movement — which includes scientists, funders, publishers, librarians, patient advocacy groups, lawmakers, and many others."
- Navigation and Lists:** On the right side, there are several menu items: "PLOS JOURNALS" (listing PLoS Biology, PLoS Medicine, PLoS Computational Biology, PLoS Genetics, PLoS Pathogens, PLoS ONE, PLoS Neglected Tropical Diseases), "PLOS HUBS" (listing Clinical Trials), and "PLOS BLOG" (listing Nigersaurus - the Media response, with a "» Read more..." link).

Pullover

<http://www.pullover.cat/>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada 2.5 Espanya.

Descripció:

Pullover és un grup català nascut l'any 2004 que el 2006 va publicar el seu primer disc, *Escolta:Sent*, editat per Quimera Records. Aquesta obra està disponible a la xarxa amb una llicència de Creative Commons i alhora es pot adquirir des del mateix web.

En el web expliquen la raó per la qual han adoptat aquest sistema de difusió. Volen que el seu disc arribi al màxim d'orelles possibles. En l'avís legal recorden que el disc es pot copiar i distribuir de manera legal sense treure'n profit.

Benvinguts a la web de Pullover

☆ pullover   Pullover Blog   Discografia   Mira'ns   Instants Congelats

Zona de Premsa

escolta:sent
QuimeraRecords 2006

+ de 250 CDs venuts!
Gràcies!!

Pullover
escolta:sent

Propers Concerts:

13 Octubre
Festes Les Corts
Barcelona
gratuit

CONTRACTA'NS
info@pullover.cat

escolta:sent
Creative Commons

Escolta:Sent debut discogràfic

L'1 d'octubre de 2006 ha vist la llum el nostre primer Disc. Escolta:Sent editat per Quimera Records sota la llicència Creative Commons presenta 14 composicions que suposen el nostre debut discogràfic. Aquest CD el pots adquirir des d'aquesta mateixa pàgina, tot i que la nostra intenció és que arribi al màxim d'orelles possibles. És per això

ÚLTIMES NOTÍCIES:

Pullover a Almadrava (TVCI)
Dissabte 2 de juny, la primera aparició de Pullover worldwide via satèl·lit.

'Taronja' a Cadena Dial
Escolta-la periòdicament en les desconexions per Catalunya i Andorra de cada 30 minuts!

Recercat

<http://www.recercat.net/>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada 2.5 Espanya.

Descripció:

Recercat és un dipòsit digital que pretén recollir l'anomenada *literatura grisa* de la recerca que fan a Catalunya les universitats i els centres de recerca. Entre els documents que hi ha dipositats trobem informes, projectes, memòries o articles no publicats.

Cada universitat o centre disposa d'una comunitat i gestiona els materials dels seus membres.

The screenshot shows the Recercat website interface. At the top left, there is a search bar with the text 'Cerca' and a play button icon, and a link to 'Cerca avançada'. Below this is a navigation menu with categories like 'Què és?', 'Estadístiques', 'Novetats', 'Llista per', 'Comunitats i col·leccions', 'Títols', 'Autors', 'Matèries', 'Data', 'Autentica per', 'Rebre novetats', 'El meu dipòsit', 'Editar perfil', 'Accessibilitat', and 'Avis legal'. The main header features the 'RECERCAT' logo and the text 'Dipòsit de la Recerca de Catalunya'. A central text box explains that Recercat is a cooperative digital document repository for research from Catalan universities and research centers, including unpublished articles, communications, congresses, reports, working papers, final projects, technical memories, etc. Below this is another search bar with the text 'Introduu el text:' and a play button icon. A section titled 'Comunitats' lists various institutions: Universitat de Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Politècnica de Catalunya, Universitat Pompeu Fabra, Universitat de Girona, Universitat de Lleida, Universitat Rovira i Virgili, Universitat Oberta de Catalunya, Universitat de Vic, Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca, Centres i instituts de recerca, and Institucions culturals. On the right side, there are logos for Creative Commons, CE3CA, BU, and the Generalitat de Catalunya, along with a 'Recollit en' section featuring the DSPACE logo.

Revistes digitals i espais en xarxa de la UOC

<http://www.uoc.edu/publicacions/revistes>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada 2.5

Espanya / Reconeixement - No Comercial - Sense Compartir Igual 2.5 Espanya.

Descripció:

En aquesta pàgina web hi ha accés a les revistes i webs temàtics de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Les sis revistes disponibles —*ArtNodes*, *Digithum*, *IDP*, *Mosaic*, *Rusc* i *UocPapers*— ofereixen els seus continguts gratuïtament i amb una llicència que no permet obra derivada en què s'esmenta el requeriment de citar l'autor i la revista on es publica.

Dels sis espais existents només dos utilitzen una llicència de Creative Commons. Es tracta del bloc «Educación y cultura» i del «DocuBlog», el bloc del programa de documentació de la UOC. En aquest cas sí que permet l'obra derivada amb el requeriment de compartir igual, és a dir, amb la mateixa llicència.

UOC www.uoc.edu

Blog de la rectora | Contacta amb nosaltres | Cerca a la UOC

Español | English | A A A

CAMPUS VIRTUAL

Nom
Clau

Has oblidat la contrasenya?

LA UNIVERSITAT [+]

Coneix la UOC
Professorat
Espai de Bolonya
Innovació
Sala de premsa
Treballa a la UOC

ESTUDIA A LA UOC

>> Tots els estudis
Estudis de 1r i 2n cicle
Institut de Postgrau
Màsters oficials
Màsters i postgraus
Accés a la UOC > 25 anys
@tenu universitari
Seminaris
Doctorat

RECERCA

Institut de recerca - IN3
Càtedra d'e-learning
Projecte Internet Catalunya

BIBLIOTECA

PUBLICACIONS

Revistes digitals i espais en xarxa

Aquest espai recull les iniciatives de difusió del coneixement a internet de la UOC, els projectes i plataformes impulsats per la Universitat per mitjà dels seus estudis que tenen per finalitat la disseminació del saber generat a la UOC.

Revistes

artnodes

Interseccions entre art, ciència i tecnologia

Espai coordinat pels Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació, els Estudis d'Humanitats i els Estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació en el qual es publiquen aportacions centrades en la reflexió i l'estudi de les interseccions entre l'art, la ciència i la tecnologia.

Espais en xarxa

DEBATS D'EDUCACIÓ

Reptes i problemes de l'educació en el context social, polític i econòmic

Els Debats d'Educació són una iniciativa de la Fundació Jaume Bofill i la Universitat Oberta de Catalunya per a impulsar el debat social sobre el futur de l'educació.

DIGITHUM

Les humanitats en l'era digital

Revista impulsada pels Estudis d'Humanitats i els Estudis de Llengües i Cultures que difon articles de reflexió o resultats d'investigacions que analitzen les transformacions de les humanitats i les ciències socials en l'era digital.

DocuBlog

El Blog del programa de Documentació de la UOC

A través d'aquesta pàgina podreu estar al dia de les activitats i novetats relacionades amb el programa i amb la temàtica de la documentació.

Star Wreck

<http://www.starwreck.com/>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Sense Obra Derivada 1.0
Finlàndia.

Descripció:

Star Wreck és una paròdia de les pel·lícules i sèries de ciència ficció que va ser creada per un grup d'amics de Finlàndia.

Des del web es pot descarregar la pel·lícula original, els subtítols i altres recursos. S'hi pot comprar tot tipus de material de suport com ara samarretes. També és possible demanar els usos comercials com, per exemple, l'emissió per televisió com ja han fet en alguns països.

Traficantes de sueños

<http://www.traficantes.net/>

Tipus de llicència: generalment, les llicències que apareixen en les obres que editen i distribueixen són del tipus *copyleft*, com la de documentació lliure de GNU, i també hi trobem les de Creative Commons.

Descripció:

Traficantes de sueños té l'objectiu d'esdevenir un espai de trobada i debat de les diferents realitats dels moviments socials i per això aporta continguts per enriquir els debats, les sensibilitats i les pràctiques per transformar l'estat de les coses. Es tracta de quelcom més que una editorial. De fet, ells mateixos es defineixen com una llibreria associativa, una editorial i un punt que coopera amb xarxes de distribució alternativa.

Entre les obres editades destaca la traducció al castellà del llibre del professor Lawrence Lessig *Free Culture*. Aquesta traducció està disponible en format digital des del web de l'editorial i ahora hi ha l'edició en paper amb el títol *Por una cultura libre. Cómo los grandes grupos de comunicación utilizan la tecnología y la ley para clausurar la cultura y controlar la creatividad*. Ambdós formats mantenen la llicència original de l'obra en anglès, Reconeixement - No Comercial.

The screenshot shows the website interface for 'traficantes de sueños'. The header features the logo and a navigation menu with links: Inicio, Librería, Distribuidora, Editorial, Socios, and Contacto. The main content area is divided into three columns:

- Left Column:** A text block describing the organization's mission: 'traficantes de sueños nace con el propósito de ser un punto de encuentro y debate de las diferentes realidades de los movimientos sociales. Interfiriendo trascender este ámbito, trata de ir aportando su granito de arena para enriquecer los debates, sensibilidades y prácticas que tratan de transformar este estado de cosas. Para ello construimos una librería asociativa, una editorial y un punto que coopera con redes de distribución alternativa.' Below this, it mentions 'Creative Commons' and 'copyleft' licenses, and provides contact information: 'Embajadores 35, Local 6 Lavapés 28012 Madrid libreria@traficantes.net'.
- Middle Column (Noticias):** Contains two news items. The first is 'Madrid: ¿la suma de todos? Globalización, territorio, desigualdad' dated 26/10/2007 17:55, with a summary about an investigation by the Metropolitan Observatory. The second is 'Proyección del documental "Compromiso cumplido. Impunidad en Oaxaca"' dated 20/10/2007 11:36, with a summary about a film screening on October 23rd.
- Right Column (Novedades):** Lists new publications under three sub-sections: 'Librería' (with items like 'La batalla por Oaxaca'), 'Distribuidora' (with items like 'Acercarse a Carlos Marx'), and 'Editorial' (with items like 'Los de la Tierra').

UPCommons

<http://upcommons.upc.edu>

Tipus de llicència: hi podem trobar des de llicències de Creative Commons fins a l'avís tradicional de tots els drets reservats.

Descripció:

Es tracta del portal d'accés al conjunt de dipòsits institucionals de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). L'accés als continguts és divers tot i que en la definició s'utilitza el terme *accés obert*. Trobem continguts amb tots els drets reservats i només accessibles a membres de la Universitat i d'altres que s'ofereixen gratuïtament a qualsevol persona amb una llicència de Creative Commons.

La missió del portal és garantir la preservació de la producció docent i de recerca científicotècnica de la Universitat, maximitzant la seva visibilitat i, consegüentment, incrementant el seu impacte en la docència i la recerca de tot el món.

The screenshot shows the homepage of UPCommons. At the top left is the logo 'UPCommons' and the tagline 'Portal d'accés obert al coneixement de la UPC'. To the right is the UPC logo and 'UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA'. Below this is a navigation bar with links: 'Pàgina principal | Llistar continguts | Cerca avançada | Com participar-hi'. The main content area is divided into two columns. The left column is titled 'Dipòsits oberts de la UPC' and contains two sections: 'Arxiu Gràfic de l'ETSAB [3237 documents]' and 'Dipòsit de Materials Docents'. The right column is titled 'Accés a tots els continguts' and contains sections for 'Llistar els continguts:' and 'Cercar els continguts:'. On the far right, there is a photograph of a modern building with the caption 'Com participar-hi?'. Below the photo, there is a short paragraph about becoming a member of the UPC and depositing documents.

zonaClic

<http://clic.xtec.net/>

Tipus de llicència: Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 2.1 Espanya.

Descripció:

La zonaClic és el portal del Clic, un entorn per a la creació, realització i avaluació d'activitats educatives multimèdia. Generalment les activitats es presenten empaquetades en projectes. La biblioteca d'activitats recull més de mil projectes, subjectes a la llicència de Creative Commons.

El Clic funciona des del 1992 i ha estat emprat per educadors i educadores de diversos països com a eina de creació d'activitats didàctiques per als seus alumnes. La Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya és la responsable del projecte.

zonaClic

Inici | activitats

Biblioteca d'activitats

cerca d'activitats	Accés a la base de dades de projectes i paquets d'activitats a partir de diversos criteris de cerca.	<i>La biblioteca d'activitats s'ha anat format a partir de les aplicacions fetes amb Clic 3.0 i iClic que han anat arribant al "racó del Clic" i a la zonaClic des de l'any 1995. Totes elles han estat creades per educadors i educadores de diversos països i comunitats, que han volgut compartir solidàriament el seu treball.</i> <i>Des d'aquesta secció podeu consultar la base de dades, i informar-vos sobre com col·laborar en el projecte.</i>
com aportar activitats	Heu creat algun projecte amb activitats Clic o iClic i us agradaria compartir-lo?	
estadístiques	Estadístiques d'accés a la base de dades d'activitats: les pàgines més visitades, els projectes descarregats més vegades...	
publicacions	Recull de CD-ROMs i altres publicacions fetes amb el Clic o el iClic.	
creative commons	Informació sobre les llicències Creative Commons i la seva aplicació als materials de la biblioteca d'activitats.	

XTEC Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya

Conclusions

Què ens espera al futur?

La velocitat amb què canvia el món i especialment el món digital fa molt difícil fer prediccions de futur ja que el risc d'equivocar-se és molt alt. Tanmateix, crec que un llibre com aquest ha de concloure amb algunes prediccions que el temps dirà si han estat encertades o no.

Sobre l'evolució de les llicències de Creative Commons

Les llicències de Creative Commons són actualment una mena d'estàndard a la xarxa però possiblement encara poden esdevenir un referent més clar quan se solucionin els problemes d'interoperabilitat amb altres llicències. Penso que aquest tema serà clau en els propers anys i hauria de ser l'objectiu de tots els que estem involucrats en aquests projectes a favor de la difusió lliure. Crec que se superaran les diferències i aconseguirem la compatibilitat entre llicències similars com poden ser les d'*Art Lliure*, de *Documentació Lliure* o de *Reconeixement - Compartir Igual*. Això no vol dir que la resta de llicències desaparegui, però sí que es facilitaria la difusió de continguts oberts creats a partir d'altres materials.

A part d'aquest problema d'interoperabilitat, el que és clar, i s'ha vist durant aquests cinc anys de vida del projecte, és que les llicències de Creative Commons evolucionaran en el seu redactat gràcies a l'aparició de noves versions que responguin a les necessitats plantejades per autors i usuaris, tot i reconèixer que amb la darrera versió s'han solucionat molts reptes i s'han aclarit molts dubtes.

No és descartable que el nombre actual de llicències variï en cas que sigui necessari, principalment si es demanen textos específics per a uns àmbits determinats com, per exemple, llicències per a educació o llicències per a determinats usos científics. Així, ens podríem trobar amb unes llicències noves i amb unes altres d'obsoletes, com les que han estat eliminades per Creative Commons aquest any perquè no complien el mínim de permetre la reproducció d'una obra. Respecte a aquest tema, cal esmentar que durant molt temps s'ha estat valorant la possibilitat de crear una llicència específica per al món educatiu. Aquesta és una qüestió mai resolta i que mai no s'ha tancat. De fet, durant l'any 2007 Creative Commons ha anunciat la creació d'un nou projecte CCLearn que previsiblement es consolidarà el proper any 2008 i que tindrà com un dels seus objectius principals valorar si cal crear aquesta nova llicència o no.

Un altre camp on poden sorgir noves llicències és en l'àmbit científic mitjançant el projecte de Science Commons. De fet, per gestionar la transferència de materials biològics s'està plantejant establir acords més flexibles i oberts mitjançant algun tipus de

model estàndard. I en el camp de les dades científiques també es reclama una definició de dada oberta o lliure i algun tipus de llicència per declarar-la.

Sobre l'aplicació de les llicències de Creative Commons

Com s'ha vist, aquests darrers anys el creixement de continguts que es divulguen amb una llicència de Creative Commons o qualsevol altra llicència similar ha estat exponencial. Crec que aquest nombre de continguts continuarà creixent perquè hi ha moltes persones que consideren que no cal mantenir el sistema de tots els drets reservats ja que impedeix que els continguts es puguin difondre lliurement a la xarxa. L'extensió de l'ús de les llicències s'afavorirà amb el coneixement del sistema per part de més persones i vencent els temors a utilitzar una eina nova i una alternativa al sistema tradicional de difusió i gestió de drets.

En poc temps veurem com molts sectors de l'Administració opten per aquestes llicències o similars per oferir a la societat aquells continguts que elaboren amb diners públics i que, per tant, els ciutadans no haurien de tornar a pagar per utilitzar-los o només per accedir-hi.

L'aplicació en l'àmbit acadèmic continuarà creixent perquè cada vegada hi ha més institucions interessades a difondre el coneixement que s'hi genera i han d'utilitzar models oberts. Passarà amb els materials docents i també amb els continguts relacionats amb la recerca. En aquest darrer àmbit veurem com el nombre de revistes en accés obert creixerà perquè el model de publicació actual no podrà sobreviure gaire més. L'adopció de polítiques obertes per part dels finançadors de la recerca obligarà a introduir canvis en aquest aspecte. Canvis que també afectaran l'avaluació dels investigadors perquè no tindrà sentit valorar la publicació en què hi ha un article, sinó que es podrà valorar el mateix article que estarà disponible a través de diversos canals.

En l'àmbit més artístic no crec que l'ús de les llicències reculi ja que els creadors novells continuaran apostant per models nous de difusió per tal d'arribar a més gent i de manera més directa. Si es manté el creixement d'obres amb aquestes llicències es produiran canvis en els models de gestió i negoci. Caldrà veure com acaba el projecte impulsat als Països Baixos per analitzar la compatibilitat entre l'ús de les llicències i la pertinença a una entitat de gestió col·lectiva de drets. En cas que el resultat sigui satisfactori veurem com altres entitats ofereixen sistemes similars als seus afiliats. Si no surt bé, caldrà plantejar nous sistemes de convivència entre aquestes alternatives de difusió ja que els autors i els artistes continuaran propasant-ho.

Pel que fa als problemes d'aplicació de les llicències, no hem de descartar que sorgeixin nous conflictes que acabin en els tribunals i que permetin valorar la fermesa d'aquestes llicències.

Sobre la Llei de propietat intel·lectual

La Llei de propietat intel·lectual també patirà modificacions perquè si la societat canvia i evoluciona la Llei no pot romandre inalterable. La darrera modificació que s'ha fet en el redactat de la Llei és de l'any 2006, però l'origen dels canvis cal buscar-lo en una directiva europea de l'any 2001 que actualment es troba en procés d'avaluació per part de la Comissió Europea. D'aquesta avaluació, possiblement, en sortiran algunes conclusions que suggeriran nous canvis. A més, tant l'evolució tecnològica com l'evolució social obligaran a realitzar modificacions legals. De fet, l'any passat, quan s'hi van introduir els darrers canvis, ja es va insinuar que caldria reformular la Llei. Entre els possibles temes de discussió hi hauria la inclusió de noves excepcions o limitacions o bé la modificació de les actuals, la possibilitat d'inclusió d'opcions de cessió total immediata al domini públic, l'estructuració de nous models de gestió obligatòria, etc.

Finalment, m'agradaria afegir que les llicències de Creative Commons han estat una eina fantàstica per a tots aquells que estem dins de l'economia de l'intercanvi. D'aquelles persones disposades a compartir el seu coneixement amb els altres i aprofitar aquest intercanvi per avançar en la creació. En els propers anys veurem com es compatibilitza aquest model amb el model de negoci actual centrat en el benefici econòmic. Actualment ja hi ha espais comuns on conviuen l'intercanvi i el benefici empresarial, però aviat veurem noves iniciatives destinades a explotar aquesta intersecció i comprovarem que aquest nou espai creix i esdevé una nova font de riquesa i desenvolupament en tots els aspectes. Esperem que ho puguem veure.

Bibliografia

Giorgios Cheliotis, Warren Chik, Ankit Guglani i Giri Kumar Tayi, *Taking Stock of the Creative Commons Experiment. Monitoring the use of Creative Commons Licenses and Evaluating Its Implications for the Future of Creative Commons and for Copyright Law*, 35th Research Conference on Communication, Information and Internet Policy, Virginia, 2007. <<http://web.si.umich.edu/tprc/papers/2007/805/CreateCommExp.pdf>>.

Brian Fitzgerald, *Open Content Licensing (OCL) for Open Educational Resources*, OECD's Centre for Educational Research and Innovation (CERI) for the project on Open Educational Resources. <<http://www.oecd.org/dataoecd/33/10/38645489.pdf>>.

Brian F. Fitzgerald, Jessica M. Coates i Suzanne M. Lewis, *Open Content Licensing: Cultivating the Creative Commons*, Sydney University Press, Sydney, 2007.

Rainer Kuhlen, «Open access: un canvi de paradigma per posar a disposició pública el coneixement. El desenvolupament a Alemanya». *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, juny 2007, núm. 18. <http://www2.ub.edu/bid/consulta_articulos.php?fichero=18kuhle1.htm>.

Lawrence Lessig, *Free Culture: How Big Media Uses Technology and the Law to Lock Down Culture and Control Creativity*, Penguin Press, Nova York, 2004. <<http://www.free-culture.cc/>>.

Lawrence Liang, *A guide to open content licenses*, Piet Zwart Institute, Rotterdam, 2004. <http://pzwart.wdka.hro.nl/mdr/research/liang/open_content_guide/>.

Peter Suber, *Open Access News*, butlletí en línia: <<http://www.earlham.edu/~peters/fos/fosblog.html>>.

Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, Quaderns de Legislació 21, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2006.

Raquel Xalabarder, «Les llicències Creative Commons: una alternativa al *copyright*?», *UOC Papers 2*, març 2006. <<http://www.uoc.edu/uocpapers/dt/cat/xalabarder.html>>.

David Wiley, *On the Sustainability of Open Educational Resource Initiatives in Higher Education*, OECD's Centre for Educational Research and Innovation (CERI) for the project on *Open Educational Resources*. <<http://www.oecd.org/dataoecd/33/9/38645447.pdf>>.

Les llicències de Creative Commons són una alternativa a la gestió tradicional dels drets d'autor que s'ha estès ràpidament gràcies a Internet en els seus cinc anys d'existència. L'aparició d'aquesta nova eina legal ha obert un debat sobre els models de difusió de qualsevol contingut i, en definitiva, del coneixement, que ha obligat a replantejaments no tan sols entre els autors i els creadors sinó també entre institucions i administracions. En aquest llibre es presenta el model que proposa Creative Commons per facilitar la difusió i l'accés als continguts de qualsevol obra, tot respectant-ne els drets d'autor.

Ignasi Labastida i Juan (Barcelona, 1970) és doctor en Física per la Universitat de Barcelona. És membre de la Junta de la Societat Catalana de Física i del Comitè Editorial de la *Revista de Física*.

Actualment treballa al CRAI de la Universitat de Barcelona, on és responsable de l'Oficina de Difusió del Coneixement, i des de l'any 2003 lidera el projecte de Creative Commons a l'Estat espanyol.

Generalitat de Catalunya
Escola d'Administració Pública
de Catalunya

9 788439 376798